

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЫ БОЛҒАШ КЫЗЫЛ ХОРАЯ КОМИТЕТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЫ БОЛҒАШ ХОРАЯ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1955

АВГУСТ

27

СУББОТА

№ 172 (3366)

Өртөө 20 коп.

Шаахмед Шаахмудовту болгаш Бахри Акромованы «Хүндүлелдин демдээ» орденер-биле шаңнаар дугайында ССРЭ-нин Дээди Советинин Президиумунун Чарымы (1 арым).
СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНДЕ (1 арым).
ОБЛАСТЫҢ ХОВУЛАРЫНДА (1 арым).
М. Суван — СЭКП-ниң XX съездининге чедикшигининг ужуражыр дөөс (2 арым).

П. Горелов. — Көлдүрүүшкүлө (2 арым).
БҮГҮ ЭВИЛЕЛИН КӨДӨӨ АЖЫЛ-АГЫП ДЕМГЕЛГИЗИНДЕ: Эң хоочун колхозта (2 арым).
Улуу демократтыг Чехословакиянын 10 чымы деп делетиле (3 арым).
С. Иванов. — Делегейде болуп турар чоруктарынын доңчуламы (3 арым).
Бухарестиге болган парад болгаш ажилчи чоннарынын чыскаалы (4 арым).

Экономика талазы-биле вгослав төлөөлери Москвада чедип келген (4 арым).
Совет көзү ажил-агый төлөөлөрүннн АКШ-та чоруп турары (4 арым).
Атомунг энергияны тайбың ажилгаар талазы-биле уластар аразынның конференциянын кыргызчилерининг Англадда чед берген (4 арым).

Ниятининг чөмөнилге черлерин массаның контролюнга тургузар

Совет кижилерин амыдрадын улам-на байлак, улам-на чагай болдулары, оларнын материалды болгаш культурун негеделери эң-не долзуу-биле хандырары Коммунисттик партиянык болгаш Совет чактын бүтү ажил-чорудаларында сиктешкен. Ажилчы чонуну материалдык хандырылганын бир кол чүдүү-ниятининг чөмөнилгезин дөгүдери, оң ажилын акжидеринге, куна продуктуларыннын шынарын акжидип, ассортиментизин кеуделип тургаш, чөмөнчилерини культурун хандырыныча партия болгаш чак азы кичөөгейин салып турар.
Бастик область столовааларын, чайнааларын, буфеттерининг саны чыл чылда өсүп турар. Ам область 55 ажил ниятининг чөмөнилге черлери бар. Олар хүн-бүтү каш муң кижилерин хандырып, чүсчүс муң рубльдин куна продуктуларын саарып турар. Ниятининг чөмөнилге черлери чартык чылдың бүдүрүлгө планын ниятин-биле күөстөк, а июль айда 103,6 хуу болган. Өвүр, Бил-Хем, Барыш-Хемчик болгаш еске-даа чамлык районларын база Кызыл горноуунчү чөмөнилге черлери чартык чылдың болгаш июль айнын бүдүрүлгө планын күөстөк.
Ниятининг чөмөнилге черлерининг мурнакык бүдүрүлгелеринин коллективтери ажилчы чонун негеделин өөренип көрүшкөн, чөмөнчилерини эки хандыраар дөс, яны-бүтү эки шынарык чөмөнни белектээр дөс, продуктунун бот-узелни чингедерин чедип алып дөөс демөөсүн турарлар.
Социалисттик культурун хандырылга ниятининг чөмөнилге черлери чугула ролду ойнап турар. Илгит түрүбзе облатребова, партиянын чамлык райкомнары, райкүөскомнар болгаш профсоюзлар организациалары ниятининг чөмөнилге черлерининг ажилын багай ууртуп турар. Оң уланынган чөмөнилге черлерининг ажилы обласык ажилчы чоннарынын негеделинге дүшүпте турар. Облатребова, горноуунчү болгаш районларын баштаар черлери төптүңгөн аш-чөмөн барааннарынга илегееш көдөө ажил-агый продуктуларын чогуур тешиле белектей, кураарып тургушпап турарында столовааларын, чайнааларын белектей турар черлерининг ассортиментини кызып, шынары куу болуп, планы күөстөтмөй турар. Июль айнын бүдүрүлгө планын Тоху чүгдө 48,5 хуу, Улуг-Хем—78,2 хуу, Сүт-Хөл—84 хуу, Бай-Тайга—88 хуу күөстөк.
Чөмөнилге черлеринге чөмөн ассортиментини 32—35 чердери көрдүнгөн турда столоваалар, чайнаалар чүгдө 10—15 чердери кылып турар. Чөмөн ассортиментини күөстөтпей тургаш-ла чөмөн даямдыга 25—30 чердери яны-бүтү черлери кирип турар. Ассортиментинин күөстөтмөй турарын кол чылдагааны болса, далганан, ногадан, азыттен болгаш еске-даа продуктулардан яны-бүтү чөмөн кылбайн, куна ажилын механизаставайн турарында Кызыл горноуунчү чөмөнилге черлеринде 150 муң ажил рубльдин бөдүүн механизмнери ажилда чөк чыдар. Горноуунчү столоваалары болгаш чайнаалары чартык чылда чөмөнчилерге 45 тонна сүттү бөрөөс. Амы үдө ногаа аймак массалык-биле ажаатынын турда-ла ниятин чөмөнилге черлеринде ховар болуп турар.
Ниятин чөмөнилге черлери кышкы үдүр белектей багай чорудуп турар. Өвүр, Бай-Тайга, Эриш, Сүт-Хөл болгаш еске-даа районларын столовааларын сеетинжөөн болгаш одаар ыжын белектей албайн. Чөмөнилге черлерининг чамык удуручулары сентеге материалдарын белектей албайн столовааларын үр үдө

халтаар чоруктар бар. Чижээ, Кызыл горноуунчү № 3 столоваа сентегеге белектей чөгү-биле ай чыгыш халгын турган.
Горно болгаш районлар көдөө ажил-агый продуктулары белектей, кураарып тургаш ажилче амыдра чедип кирбейн турар. Ниятининг чөмөнилге черлери куна продуктуларын кирген ният түнүнү 15 хуу-чү-биле продукт белектей алып өргөшп тургаш-ла оңу ажилгаарып турар. Чөмөнилге черлеринде продукт шыгаар акжидип кылдырган салгалар, соодула черлери чөк болгаш арыт-шевер сагыттымайн турар. Арыт-шеверин албан черлери, оларнын ажилдагылары ниятининг чөмөнилге черлерининг удуручуларын, ажилчиннарында негедө кылбайн турарлар.
Районларын, горноуунчү болгаш ниятин чөмөнилге черлерининг ажилдагыларынын сорулгазы болса, чөмөнилге черлери үдөргөшп бөдүрүлгө сорулга-биле бүтү белектейлери өй-шаанда чорудары болуп.
Белектээр чөмөн шынарын бөдиринге болгаш куна продуктуларыннын ассортиментини көүдөлдериң повар кол ролду. Повар болса, ниятининг чөмөнилге черини кол кижин болуп. Илгит болгаш чөмөнилге черлерининг кадрларын мергешилип бөдиринге илчөөтөй «салдыган турар ужураг. Бо чугула ажилды облатребова, горноуунчү болгаш районларын баштаар черлери үдөшп көрбөй, кадрларын мергешилип бөдир курстар, семинарлар организаставайн турар. Обласык ниятининг чөмөнилге черлеринде 522 хире киши ажилдап турар. Оларнын иштинде ажилдап турар поварларда повар талазы-биле тускай өөренилге доскан киши чөк.
Ниятининг чөмөнилге черлеринде четчерининг болуп турар чылдагааны болса, хоорайларын болгаш районнары күөскөн комитеттери, партия болгаш профсоюзлар организациалары оларнын ажилын бөттү удурулга-биле хандырабайн, контроль чорутпайн, ниятининг чөмөнилгезин чогуур негеделинге чедип организаставайн турарында, Облатребова ниятининг чөмөнилге черлеринге дуза көрдөрү инструктор болгаш техник бөдүрүчү ажилдавайн, обласык хөй-ниятининг чөмөнилге черлерининг начальниги эш Бельский чөмөнилге черлерининг ажилын багай удуруп турарында, чөмөнилге черлеринде, районлар, столоваалар аразында, оон түрүкү бүдүрүлгелерин боттарында социалисттик чарыш организаставайн турарында.
Ниятининг чөмөнилге черлерининг ажилдагыларынын сорулгазы болса, столовааларын, чайнааларын, буфеттерин ажилын ажилчы чонун хүн-бүтү эзүп турар негеделинге чедип акжидер болуп. Яны-бүтү ассортиментин, эки шынарык чөмөн белектей турар поварларын чөмөнчилерини культурун болгаш дүргөн хандырар турар мурнакык официантларын ажил-дуржуганын бүтү тала-биле ажилгаары болуп.
Чөмөнилге черлери партия профсоюзлар организациалары, ажил-агый болгаш албан черлерининг удуручулары чөмөнилге черлерининг ажилын үдөргөшп организаставайн дашкаар туруп болбас. Хөй-ниятининг контролон бүтү тала-биле күөскөннө, оңу үр-түңнө, массалык болдулары профсоюзлар организациаларын кол сорулгазы болуп. Чөмөнилге черлеринге кадрлар белектейн, кижингилгел, масса-политиктиг ажилды күөстөлдери, социалисттик чарышты, калбарырын, ажилдагы бургуу хүлөөнгөн ажилдыга ап-сеткилдиг болурун чедип алып ужураг.

Шашмед Шаахмудовту болгаш Бахри Акромованы «Хүндүлелдин демдээ» орденер-биле шаңнаар дугайында ССРЭ-нин Дээди Советининг Президиумунун ЧАР ЛЫ БИ

Бичи уруулар азыраар бажыңдан 14 урууларын алгаш, боттарынын уруулары кылдыр доруктурган Ташкент хоорайда М. И. Калинин аттыг артедын кижигүү Шаахмед Шаахмудов болгаш оң кадай Бахри Акромова оларнын бедик медередиин база патриотчу чоруун оңалап демдөгөөр, оларнын иштинде дөгү киши амы үдө боттары тускайлаң ажил-агый турарында, ССРЭ-нин Дээди Советининг Президиумунун Даргазы Н. ВОРОШИЛОВ. ССРЭ-нин Дээди Советининг Президиумунун Секретары Н. ПЕГОВ. Москва, Бремль. 1955 ч. август 23.

Партиянын XX съездинге алдар кылдыр

КОМОСОЛЬСКИЙ СУУР. (Куйбышев область). Партиянын XX съездинге алдар болдурган чарыш Куйбышев ГЭС-тин тудушкунда калбарган. Сүт бедирининг тудуунда бетон салышкынын, арматура болгаш металл конструкциялар өптөп кылыры калбак фронт-биле чоруп турар. Бетончиктер күш-ажилчы эсөөчкөчөк өңү чорудуп турар. Эрткен хүнерде ГЭС-тин сүт аксыр моноланта болгаш сүт бедирининг шавуунга 17050 дөбөл-

өчү метр бетонун сагдан. Жугула 4 хонуктуг мурунда гидротехниктиг тудуларга бетонун күн-хүнде салышкынын делегей рекордун 1030 дөбөлчү метр ачкыган.
Куйбышев ГЭС-тин тудукчулары чаалык хүлөөлгелерин алган: Волганы көүрүлгелерин проект-биле 15 хонуга кылдыр тургалы олар 10 хонук иштинде кылдыр деп шиктирилгөн. (СЭТА).

Совет Эвилелинде

«Совет парламга» деп чаа журнал

«Совет парламга» деп ай санында парламга чаа журнал бо чылдын октябры айда өгөлөп үнү өгөлээр.

Журналдын арыштарында совет парламга чугула айтырылганын талазы-биле чүдүлери, төп болгаш чер-черлер солуннарынын, журналдарыннын редакцияларын, ном болгаш журналдар үндүрер черлерин, радионун база полиграфиянын бүдүрүлгелерин ажилчорудуларын чырыткан очертерин, фельетоннарын, материалдарын парламга.

Журналистеринг чогадыкчы ажилдарын айтырылганын чугулаакын көөртү, солуннарын, журналдарын болгаш еске-даа парламга доңчуларын үргүчү парламга, а ол ишкык редакцияларын, ном үндүрер черлерин, типографиянын ажилын дуржуганын солуннарыннын база парламга кыдыр мергешилип ажилдагылары белектейрин, оларнын билгит мергешилип бөдирининг талазы-биле материалдарын база парлам үндүргөн турар.

Даштык парламга чүдүлери, журналистеринг уластар аразынның тарыткыла организациаларын ажил-чорудулары ол журналга база чырыткан турар.

«Совет парламга» деп журнал хөй санын журналда-биле, партиянын, радионун, солуннарын болгаш ном үндүрер черлерин, полиграфия бүдүрүлгелерин ажилдагылары-биле сырап харылаалык болуп.

Электрик моторлуг даарны машиналар

ПОДОЛЬСК, август 19. Подольский механисттик заводу электромоторлуг даарны 36.000 машиналарын бөдүрүчү черлеринде бүдүрүп үндүрер. Илгит машиналарын Подольский заводу бо чылдын илгит кварталдан өгөлөшп бүдүрүп үндүрүп өгөлөөн. Ол машиналар болса, даарныкчыларын күш-ажилын даям чингеткен.

Улуг эвес 40 ватт күштүг электромотор-биле ук машиналар дерингеге, ол мотор дугуяк бир минута иштинде 1200 чедип дүргөн долганнар болгаш электрик чырыткы-биле хандырып турар. Бо чылдын шак илгит машиналарын заводу 120 муң чедип бүдүрүп үндүрер. Электромоторлуг даарны машиналарын бистик хөрөөчөк чоңуусу улуг хөрөгөл-биле салып ап, ажилдап турарлар.

(СЭТА).

Москва Кремлинге ажилчы чоннарынын доңтуг клереги өгөлөөн соонда илгит чонун көрүп чоруп турары.

Фото А. Стужин-биле В. Маслюковту. СЭТА-нын фотохроникасы.

Күзүн тарыыр культураларын тарылгазы

ТАШКЕНТ. Күзүн чажып тарыыр культураларын тарылгазы Эстониянын курнуу районнарында өгөлөй берген. Ол культураларын тарылга шадыры барык бүтүн чартык катар калбарып турар.

Колхозтарын хөй курнуу организациалары минерал халуксааларын удобрение кылдыр бо чылдын бир-ле дугаар ажилгаарлар. Эрткен чылдын дуржуганынын көргөскөн болса, халуксаалык илгит чүдүлери удобрение кылдыр ажилгаарга удобрение чырыткыларын беш катар өвөө-жөдөр, а дүжүтүнчү нежежишкени 25 хуу өскөн турар.

ХАРЬКОВ. Обласык совхозтары күзүн чажып тарыыр кымылгытык баштайгы муң-муң гектар шадырге тарваннар.

Кымылгытын дүжүдүп бедир дөш черин аңдарга ынаар минералдыг удобрение, а үренинерин чажарда азот-балкериин болгаш фосфорбалкериин уруп турар. Тарылга шадырын урун дугаар база доора илгит даям айдаргаш кымыл одуруларын кылдыр чажып тараан. Букурзу сүттөлөк кылдыр быкча берген турда ажаал алган шөддерге күзүн чажар культураларын хөй берген бо чылдын бир дугаар чажып тараан турар.

Күзүн чажып тарыыр кымылгытын чамдызын 35—40 сантиметр хандыр отвал чөк андаары-биле айдарган шөддерге чажып тарыыр.

БАКУ. Азербайджанның дагыг болгаш дагал эдектерининг районнарында

колхозтары күзүн чажып тарыыр тараа культураларын тарылгазын өрткөн чылдаанынга болса да чылдын илгит арте өгөлөп киришкенер. Июльдуң теңүлдө болгаш августун өгөлөндө болган улуг чашынар тарылганын чорударында таарымчанын кылдыр черип хөрөгүлү даям акжидеткен. Черин кысык одурулу болган урун дугаар база доора кылдыр илгит даям айдарып үренинерин чажып турар.

ГОМЕЛЬ. Обласык колхозтары күзүн чажып тарыыр культураларын тарылгазын өрткөн чылдаанынга болса да чылдын илгит арте өгөлөп киришкенер. Июльдуң теңүлдө болган августун өгөлөндө болган улуг чашынар тарылганын чорударында таарымчанын кылдыр черип хөрөгүлү даям акжидеткен. Черин кысык одурулу болган урун дугаар база доора кылдыр илгит даям айдарып үренинерин чажып турар.

СМОЛЕНСК. Күзүн чажып тарыыр культураларын тарылгазы обласа чоруп турар. Элең хөй районнары тарылга шадырын торф компостулуг удобрениелер болгаш органисттик минерал халуксаалар-биле чөмөнчөлдүргөн.

Батыск МТС-тин зонасында турар колхозтарын чамдызын черип чажып аңдарып Мельчевиц методу дугаар хөй эвес участкаларга эң хандыр аңдаргаш, үренинерин чажып.

Күр черлерде чаа демир оруктар

АИМА-АТА. Башкыстаннын кара чөткөсө дөггөн ховуларын таварты 450 километр узун демир орук шугумнарын чыл өгөлөндө бөз салып шөйгөн. Чаа дүжүтүнчү баштайгы тараанын бирги эсөөчөгө Будзев — Маленков аттыг совхоз аразында чүс километр узун демир орук шугумнарын таварты шөөртүп өгөлөөн. Ол демир орук болса, Омскийн магистралын эң тараалан беш районнар-биле харылдаштырып турар.

Бирги поезд демир оруктуң 165 километр узун кап шугумнарын кыры-биле Бургандан Крушев аттыг совхозче чорупкан болгаш белек кылдыр кылган бажык ыштары, деморден кылган дериг-хөрөгөлдерин, ыяш материалдарын кур куудерге шөөртүп чедирген.

Атбасар — «Победа» совхозтуң аразында чаа демир орук шугумунуң кыры-биле поездилер база чоруп өгөлөөн. Бо чаа шугумнарын дугаар демир оруктуң чаа суурулар. Советска, Ковыльная, Хлебная болгаш еске-даа тараа чүдүрер чаа станциялар тургустуна бергилгөөн.

Чурталгангын болгаш албан черлерининг каас чараш бажынар чонун карааргарында өөртүчү кылдыр көстүп турар.

Казакстанда шингөдүп алдынган чаа күр черлерге ам 400 километр узун чаа демир орук шугумнарын немей шөйтөө ажилгаала удавас кириген турар.

(СЭТА).

Сахалинде хөмүр даш тывыжы

МУРНУ-САХАЛИНСК, август 19. (СЭТА). Сахалиндин хөмүр дашы дыка хөй черлерде ханы эвес кылдыр чылып турар. Ол болса, хөмүр дашы ажил черлери кызып алырын аргаман берип турар. Амы үдө «Сахалинголь» деп хөмүр даш комбинатынын бүдүрүлгелери олар чүдүлгелерин кызып-тывыжын 20 хуу улагураган.

Ажил участкаларда өн-өн транспортерлар, самовалка деп күштүг автомашиналар, шинчеп чоруп экскаваторлар ажилдап турар.

Зоопаркка вьетнам чааннар

Вьетнамдин Демократтыг Республиказынын чазанык белекке берген илгит чаанны чокта чаа Совет Эвилелинде өгөлөөн. Ук чааннарын Совет Эвилелинин зоопарктарынга тургузар.

(СЭТА).

ОБЛАСТЫҢ ХОВУЛАРЫНДА

Баштайгы дүжүтпүнчү чагай төраазын—күрүңеге

Чая-Хөл районун «Тилгелге» көдөө ажил-агый артелиниң колхозчулары болган МТС-тин ол колхозка ажилдап берип турар механизаторлар тараа культураларын былак дүжүдүп чидирг чокка ажаал алып дөөс организастыг ажилдап турарлар.

Колхоз гектар бурзүдүн 12—18 центнер кымылгыты ажаал ап турар. Баштайгы тарааны—күрүңеге!—деп долзуну ол колхоз үдөргөшп күөсөдип, августун

түн 23-ке чедип 124 тонна кымылгытын күрүңеге дузап, планын 74,7 хуу күөстөк.

Күрүңеге тараа дүжаар пунктула күш-ажил эки организастыгында. Илгит 43 колхозчулар колхоз даргазынын орадалык эш Сүвтерининг удурулганы-биле сорууж киришкенин ажилдап, күрүңеге дугаар тараанын планын ам үш хонук иштинде дооарын күлөөнгөтөнөр.

Кая-Хөмнүн колхозтарында дүжүт ажаалдазы кидин түлүктөп турар

Районун колхозтарында дүжүт ажаалдазы бүрүн күш-биле калбарган. Август 20-де байдал-биле азыраа, «Ленинчи орук» 29,5 хууун, «Ворошилов атты» — 28,5 хууун, «Сталинчи орук» — 16,2 хууун ажаал алган болгаш еске-даа колхозтар ажаал алышкынын иденейлиг чорудуп турар.

СЭКП XX съездининге алдар болдурган социалисттик чарыш комбайндрлерин аразында калбарган. «Октябрь 30 чымы» колхозта ажилдап турар комбайнер эш Леонтов агретады эки түңгөлдөрдүн чедип алган. Хүнде «Сталинч-6» комбайн-биле 35 га черин тараанын кестирип турар. Ол ишкык Саргатын күр черинде «Октябрь 14 чымы» колхозтуң шөдүлдө ажилдап турар комбайнер эш Ленин «С-4» деп бөдү чоруп комбайн-биле хүнде 25 га, «Сталинчи орук» колхозта комбайнер эш Васильев хүнде 28—30 га черин тараанын ажаал турар.

Тараа ажаалдазы түдүктөн өгөлөөн-биле черелештир күрүңеге тараа дугаалдамы база чоруп турар. Районун колхозчулары болган МТС-тин механизаторлары күрүңеге мурнунга бирги черегини күлөөлгөшп—тараа дугаалдазын хууса бө-

тиңде дооар дөш улуг күөженишкенин ажилдаанын түңгөлдө район баштайгы беш хонукта тараа дугаарыннын графиниң 2 катар ажил күөстөк. Бо талазы-биле районда «Ленинчи орук» колхоз кырыкчы болуп турар. Болжол август 20-де тараа дугаалдазынын планын 54 хуу күөстөк. Ворошилов аттык, «Сталинчи орук» болган еске-даа колхозтар тараа дугаалдамын шуудал киришкенер.

Ничлазжон ажаал алышкынын болган тараа дугаалдазынын баштайгы хүнеринде илерөөн четтерининг айлтыс чогуур. Чижээ, «Октябрь 14 чымы», «Молодот аттык», «Тилгелге», «Кызыл туку» колхозтарда ажаал алышкынын фронттуу калбарбайн турар. Оон илгит район төвүнде төп белектей пунктулуда четтестер хөй. Кижилерин күжүн шын таарыштыр тургустунаында дугаалдазын темпини күдү.

Районун партия, совет организациаларын сорулгазы ажаал алышкынын болган күрүңеге тараа дугаалдазынын баштайгы хүнеринде илерөөн четтестерин шиктирилди-биле уутокка, ажилдын темпини күшөдирери болуп.

Бүгү дүжүттү чидирг чокка ажаал алып

КОЧЕТОВО. (Телефон-биле). Танды районда Сталин аттыг көдөө ажил-агый артелиниң колхозчулары дүжүт ажаал алышкынын чедикшигининг чорудуп турар. Август 25-ке чедип 519 гектарын дүжүт ажаалган. Ол колхозтуң тараа шөддеринде 6 комбайн ажилдап турар. Бо хүнерге чедип күрүңеге 52 тонна тараа дузааттыган.

Тараа ажаал алышкынын-биле калды ниятининг малынга чөм белектээр ажилды база кошпатайп турар. Ол колхоз бо чылдын 2400 тонна ситен белектээр, а хөрөгөлүндө 1562,6 тоннамын бөдүп сарааттап алган.

ТАРЛАГ. (Телефон-биле). Ленин аттыг көдөө ажил-агый артели дүжүт ажаал алышкынын талазы-биле Бил-Хем районда дээр болуп, август 25-ке чедип 130 гектарын тараанын ажаал алган. Бо хүнерге чедип ажилдап турган 3 комбайнарга база бир комбайн немешкен.

Часкы хову ажилын, илангыч чажып ажаалдан эки чорутканында дүжүт чагай, гектардан 16, а чамык черлерден 20 центнер чедип ап турар. Чаа дү-

жүттүн тараанында күрүңеге 120 тонна дузааттыган.

АБЫЖАБ. (Телефон-биле). Чая-Хөл районда Сталин аттыг колхозтуң тараанын кызыр дүжүттү чидирг чокка ажаал алыры-биле чүтүдүтүп ажилдап турар. Илгит «С-6» база «С-4» комбайннарда аңдык колхозтуң тараа кестирер эшт машиналары база ажилдап кирген.

Күрүңеге дугаалдамын дүргөдөшп сорулга-биле чаа тарааларын курадып белектешпаан, баштай кур тарааларын кирип өгөлөөн. Август 25-те 4 автомашиналар-биле 22 тоннаны дугааттап.

ТЕРЕВТИН-ХЕМ. (Телефон-биле). Ленин аттыг колхоз бо чылдын тараа культураларын 639 гектарда тараан, оларнын үч-жү чагай. Дүжүт ажаалдазын ол колхоз август 23-те өгөлөй берген.

Самагалдык машинизатор стындызынын «С-6» комбайн агретады илгит чартык хүн 30 гектарын тараанын ажаал алган. Август 25-те «С-4» комбайн база көлөп немешкен, оон илгит колхозтуң эшт машинамы база кестирип өгөлөөн.

Школа коллективининг дузазы

Сүт-Хөл районун Суг-Аксу ортумак школын коллектив Бироз аттыг көдөө ажил-агый артели шефе алган. Коллектив колхозка 40 центнер ажил ситен-

ин көкөш сарааттап берген. Школанын башкылары болгаш ажилчиннары артелиниң ажилыга улуг дузазын көргүзүп турар.

<

СЭКП-нің ХХ съездиніңг чедишкынниг ужуражыр дәэш

Партияның ээлчеглиг ХХ съездинин чымдырар дугайында дынадыг Чаа-Хал районуң бүгү коммунистериниң болгаш бүгү ажилчы чоннарын ортуунда каз-баа үнелешкынниг болган, районуң ажилчы чоннарын, колхозчуларнын, МТС-тиң механизаторларнын болгаш ажилчыларнын политиктиг болгаш күш-ажылчы күчүгү чаа идеяни ба-дуреп үндүрөн.

Партияның ХХ съездинде чедишкынниг ужуражыр дөш колхозтарын, МТС-териниң болгаш бугурулулариниң партия база бугурулу хурадаларына бедиткен хужадаларын алган.

Мал чечиниң белеткээр-биле чергелештир «Тяжелде», Ленин, Молотов аттыг колхоз-тарда тарааның массалыг ажаан алыш-кынн эгелген.

Бо үдө күрүгө тараа дужалгазы массалык-биле чоруп турар.

Районуң мурнунда тургустунган со-рудаларын чедишкынниг күсөдиринең колхозчу тараачыннарын, МТС-тиң ме-ханозаторларын, ажилчыларнын болгаш албан-каакчыларнын күжүн моб-лизастаары-биле партия организациялары ажилчы чоннарын политиктиг болгаш күш-ажылчы кадурлушкунун идея-кынниң таламы-биле уруг ажилчы чо-руткан.

Штаттан дашкар электорларнын база Политиктиг болгаш өртем билгаларны не-тередириниң таламы-биле нитиледин район кидининиң кижигинериниң күжү-биле чыл эгезинден бөр аны-бур те-ларнын 168 илеткелдерин болгаш лек-цияларын номчзан.

Лекторларнын шиттеден хой болгаш эки утка-шынарлыг лекцияларын, илет-келдерин эштер Содунам, Хунай-оол олар номчазанар. Беседелер, солун номчугазы партияның бүгү организацияларында өк-көн. Ажилчы чоннарын ортуунда пар-тияжи-политиктиг база кижизилде ажилдарын күсөдириниң тунелали-де район болушун мурнуна соругазарын чедишкынниг күсөдириниң шидзан.

Районуң колхозтарын нитиниң мал ажилчы хөгжүдириниң таламы-биле соруг-азны багай өвөс күсөдирин турар.

Эрткен чылдың бо үдө-биле депкеэрге ивек бүртүрүн сүт саадына районуң колхозтарында ортума-биле 129 литр көндүөн. Бүртүрүчө дүк дүзарынын пла-нын район 106 хуу күсөткен.

СЭКП ТБ-ның ивиль Пленумунуң төүт-дүгү дөктамал амдырал кырында бот-талдылары-биле партия организациялары боттуг кемчиги ан турар. Партияның бү-гү организацияларын агитаторлар-биле чангыс хүнүгү семинарларын эрттер-ган. Ол семинарларга СЭКП ТБ-ның ивиль Пленумунуң дөктамал өөрөнгөн, делегей байдалының дугайында агитаторларга лекциялар номчзан.

Партия организацияларын хурадал-рында дүжүт ажаан алышкынның чо-руп турар дугайында айтырымын чуга-лашкан. Чаа-Хал районуң ажилчы чо-нары бистин чүртүгү бүгү ажилчы чо-нары-биле казы төрөн Коммунист пар-тияны ХХ съездинде төлөттиг ужура-жырын чигизини чок.

М. СУВАК,
СЭКП Чаа-Хал районуңуң
пропагандия.

55 хураганны артыкка алган

Колхозчу малчынар нитиниң малы-нын баш санын өстүрө, оң продуктулуг чо-руп бедир дөш бүгү кемчелер ап, кызыкмаккай ажилдан турарлар.

Тады районуң Сталин аттыг колхозу-нун хойжугу ан О. Лакса артылдың хонн үш чыл иштинде өздүдөгү каларын бел-ген. Оң каалады ам 455 уруг хойлар бар. Бо чылдан төрөн 410 хойдан 473 хураганны менди камгалап алган.

Хойжугу малын бо чайын Элегестин Тоо-

ра-Хаакка болгаш Шанган-Аксинга чай-лактаган. Хонун денгиден дыка өкн. Ам Элегестин Ивек-Дашка келер деп турар.

Эш Лакса мал чектинде болгаш кымыс едес кышга белеткелни өкн чорудун тур-гар. Партияны ХХ съездинде күш-ажылчы чедишкынниг ужуражыр дөш малчын бедик хужадалар алган ажилдан турар.

О. ОПЕЕН.

Хожудангай турганындан мурнакчы болган

Току районуң «Совет Тыва» көдө ажил-агый артели эртен 1954 чылга чедир-ле ажил-агый таламы-биле хожудан-гай болуп келген. Оң кол чылдагыны болза, колхоз баштаар чериниң даргазын организатор мергежил куду, көдө ажил-агыйни өкн бедик кижилериниң ажилдан турганында.

Көдө ажил-агый артелиниң удурут кадрларын быжылгаары-биле СЭКП Току райкому партия райкомунун секретары эш Достай-оолду 1954 чылдың августта ол колхозче анаа дөктамал ажилдары-биле чоруткан, колхозчулар оң баштаар чериниң даргазына согулган алган. Партияның болгаш колхозчуларын идегелин күсөдир дөш эш Достай-оол ивиль коммунистер-биле казы колхоз баштаар чериниң ажил-агыйни экижигиниң, колхозтуң ажил-агыйни экижигиниң таламы-биле эгез ажилдарын ылган. Бо ажилдар түр-түр-нелин берген. Колхозчу уруг улам-на өзү-түр турар. Чадырларын суур хей-хей кол-хозчу өргөсөлөр ам чылдыг, чырык бажи-нарлыг аларган. Суур электрификатин болгаш радиокутунган. Туудт ажилын сайырдырында өргөсө чугула мыйш дилер машиналар колхоз салын алган ажил-далын эгелген. 300 олтуут клубтун ту-дугу доозулган.

Эрткен чылдың иштинде мал ажилында эгез чедишкыннер чедип алдыган, кол-хозтуң акша ортулга өвүдүдөн, колхозчу-ларын материалдыг амдыралын улам-на акижин турар. Колхоз планын ооналганы-нын чогуртүр өй-шанда күсөдир келген.

Чокта чаа СЭКП райкомунуң бирозу болган райкомунуң колхозтарын аразында социалист чарыштын күсөдириниң түнөөн, «Совет Тыва» дог-хоту социалист чарыштын тилкелчи деп санаан. Ол колхозга СЭКП райко-мунуң болгаш райкомунуң шилчир кы-ды туугун тывышкан. «Совет Тыва» көдө ажил-агый артелиниң кижигинерни чедишкыннерин улам-на өвүдүдир дөш кызыкмаккай ажилдан турарлар.

Чурунта: «Совет Тыва» көдө ажил-агый артелиниң шандакан СЭКП райкомунуң болгаш район Со-ветиниң күсөдир комитетиниң шилчир Кыдыг туугун колхозтуң баштаар чериниң даргазы эш До-стай-оолдугу хужадал ап турары.

В. ТАМДЫН-ООЛ.

К О Д У Р Л У У Ш К У Н Д Е

СЭКП ТБ-ның сентябрь Пленумунуң соонда эртен үениң иштинде МТС-терин, колхозтарын мергежилдиг кадрлар-биле быжылгаар таламы-биле уруг ажил кыл-дыган. Чокку беш-ады чылда тара-нын ивиль чымдызын чыл бүрдө 10 миллиард лугдан өвөш өвөс кемчелге че-дирер, мал ажилынын кол-кол про-дуктуларын ивиль ажил катар көвү-дүр деп СЭКП ТБ-ның январь Плену-му уугу соругазы салган. Бо соругазы чедишкынниг шиттирлээрине нити-нин ажил-агыйнын иштинде бар турар бугурулуниң байлактыг аргаларын до-зу-биле ажилгаар чугула.

Колхозтуң хөдөөн бердинген, кал-хозчуларын сыйры каттытырып билер бол-гаш коллективтиг ажил-агыйни чедиш-кынниг удурут турар кадрларын колхоз-тарда нитиниң ажил-агыйни дүргөн өзүп, быжынны турарын практика көргүскөн.

Колхозтуң даргазы организатор, чү-түдүгү болура, экономика таламы-биле хожудангай колхозтуң ажил-агыйни кыс-ка хуусалын иштинде экижиди болура Чөөн-Хемчик районуң «Искра» колхоз-туң чижөөдөн көрүп болур. Ол колхоз ивиль чылдың мурнунда районода өн хожудангай колхоз турган. Идеяниг, ажил-херти билер болгаш ажил дөш сатыш салын чорутур эш Доктугу кол-хозчулар «Искра» колхозтуң даргазына согулган алганар. Эш Доктугу колхозчуларын саял-ооламына дынчангыр, өвдөк байдалы-биле колхозчуларын бугурули-н болган хүндүткелни чаалап алган. Ажил чорудулганына колхозчу активке даанып келген. Оң кижигининиң халас барбан, колхозтуң ажилы ам сайырзан. Бо дугай-ын колхозтуң экономиказын өздүлөп, колхозчуларын материалдыг чаагай тур-таламын херечилеп турар.

Бо «Искра» колхозтуң ажил кылдып иш-дээр кижигинер 446 киж. Болхозка 30.689 гектар черин быжылган, оң иштинде тараа шөлдү 3.175 гектар. Кол-хозтуң тарылганын шөлдү бөлгаш тара-зынын дүжүгү чыл келген тууду-на өзү-түр турар. 1953 чылда 900 гектар та-рылга шөлдү турган болза, 1954 чылда ол 1053 гектар, 1955 чылда 1200 гектар келген. 1953 чылда тарааның дүжүгү 1 гектардан 6,2 центнер турган болза, 1954 чылда 14,04 центнер болган, а 1955 чыл-да 15—18 центнер азыр деп планнаан. Бо чылдың тараанын дүжүгү чагай, оңу ам чүгө чогуртүр үениде, чидир чокка ажаан алыры артык. Дүжүт ажаалганы бедик деңгелге эрттирер дөш колхоз дү-жүт ажаан алырына бөдүн машиналарын, чугула херексөөдөр шунтузун белет-кен. Комбайндарны анында айт-биле ситен эстипер ивиль машинаны тараа кестеринде таарыштыр кылган, тараа кезер эгез кам машиналар база хол айырлары ажилдан турар. Тарааны ар-дылары-биле үш кайтроннары белеткен. Автомашиналардан анында комбайндан тара-са өвүртү 20 тергелерин белеткен, 500 ажил шөлдү база бар. Дүжүт ажаан алырының планын чогодуп кылган, ол план эгездер колхозчуларын түс-түс ажилдарга быжылган, олар боттарынын бугурулу ооналганы билер. Колхозчулар ортуунда социалист чарыш организаст-тыган.

Малдың баш санын өстүрүрүн болгаш оң продуктулуун бедириниң таламы-биле эгез өкн көргүзүлгенин чедип алган. 1953 чылда колхоз 284 баш мыйнестик бода малдыг, оң иштинде 89 ивектиг тур-ган, 1955 чылда бода малы 414 баш, ивек — 136 баш четкен, бугун чарык чыл иштинде 130 баш немешкен. 1953 чылда

хой болгаш өшкү 3526 баш турган болза, бо чылдан 6183 баш болган, ивильчандыг 1953 чыл-биле денгээр 1955 чылда хой болгаш өшкүнү баш саны 2675 баш көвүдөн. Чылгы малдарын, хаваннарын болгаш күштарын баш саны база-ла өскөн.

Саар ивек бүртүрүн сүт саадымын эгез өскөн. 1953 чылда бир саар ивектен чылда ортума-биле 401 литр сүт саап ап турган болза, бо чылдың 7 айларын дүргүзүндө бир саар ивектен-ле ортума-биле 515 литр сүтү саап алган.

Колхозтуң акша орулгазын 1953 чыл-биле денгээр 1954 чылда ивиль хей катар өскөн, ивильчандыг бо чылдан колхозтуң акша орулгазы эртен чылдамын оран-чок хей болуп турар. Күш-хүнүгө акша болгаш натуралдыг төлөв өскөн, чижээ, 1953 чылда бир күш-хүнүгө 700 грамм тараа оонажып турган болза, эртен чыл-дын 4 килограмм тарааны берген.

«Искра» колхозта бугурулуниң болгаш культураның албан черлерин, колхозчу-ларын чүртталга бакшыларын тууду-куну ам калбак фронт-биле кылды-нып турар. Электр станциязын, радио бедирин колхозта туудт турар, колхоз-туң планын эгезер бо туудугу сентябрь 1-де ажилгага кирер. Уругулар ажил-иниң бакшыны, 450 олтуут клубту ту-ткан, анаа туржү кино, библиотека ажил-тар болгаш бот-тыныгыр уран-чүдү бөлүмнери ажилдан. Ивильчанды колхоз ам ол клубту өкн дерин херексөөр, оңу олар чугула-биле хандыр учураат. Оңгер-де чүртталга колхозчу өргөсөлөрн бакшыларже шилчирген колхоз бүрүн шиттирлээр. Бо чылдын 35 бакшан туудр планын турган, август 1-де 53 бакшын туткан, мал олардылар черлерде калдар-чыл чүрттаар 15 бакшарын туудт тур-гар, 1000 баш хой кирер казжа, тараа сказын туудтуну турар, оң анында кал-хоз бөдүгүн күжү-биле 80 олтуут шко-лазы база туудт турар, август эгезинде школа туудушунунага 85 өр, 47 херексө кижилер ажилдан турган.

СЭКП ТБ-нын январь Пленумунуң соон-да колхозтуң хөгжүдүрүн перспектив-тиг планын бригадаларга, фермаларга кынамчалыг чугаалган, чогодуп кыл-ган. Партия организациязы бо уруг ажил-да активти казжа-биле киириштирген. Ажилыктынмайн турган өвөш өвөс кур-заларын колхозчулар ивильчанды тыпкан болгаш колхозчуларын күш-ажылнын саныга-чүрүмүн быжыдар кемчелерин төлөвдөн. Тарааны дүжүгүн бедирини, өң малыны сугарылганы казбар-тырыныг перспективтиг айтырыларын төлөвдөн. Оңу шиттирлээр-биле кол-хозчулар чокку чылдарга тараа суттар буганы казбарыны соругазын салган.

Чедишкынниң чажыды чүдө дөргө — колхозчуларын күш-ажылны организаст-тан билери, оларын ажилга шыш хуваап тургузары, бөдүнар аргалыг черге күш-ажылны механизастаары болур. «Искра» колхозтуң колхозчулары барык шунтузу нитиниң ажилында ажилдан турар бол-гаш оларнын хей келин бугуруп кымыр-ның нормазын ажыр күсөдирин турар. Чижээ, ситен экижигиниң үенинде ажил кылдып шыдаар колхозчулар шунту ажил-дан турган, 446 кижиде 17 киж чыл-дагыны болган учурунда ажилдаван. Уругулар асылын, нитиниң хаб бол-гыр черин организастаандан херексөөр ажилга казжа-биле киирпип турар. Ситен экижигиниң беш бригадаларын организастаан. Ситен белеткелге мал-чынаар, нога ажилдылар болгаш туудугулар өкн кииркен. Колхоз ситен

болгаш ситос белеткелниниң планын обла-ста бир дугайында — август 12-де кү-сеткен. Бугуруузын ситослар-биле чар-тык бакшыны туудт доозуп турар.

Экономиканы хөгжүдүрүн бо өкн түнелдери чаагаар-ла бөдү чедип келген, ол болза, колхозчуларын кызыкмаккай күш-ажылнын, партия өңе организаста-анын, колхоз баштаар черин, оң дар-газы өң Тотугуниң организаста ажил-ынын түнелдери чедип алынганы мар-гылдаа чок. Көдө ажил-агыйни прог-нуларын бугуруп үндүрүнең колхозтар-нын болгаш колхозчуларын материал-дык соругазын бедириниң таламы-биле, көдө ажил-агыйни продуктуларын белет-кел өргөн бедириниң таламы-биле пар-тияны болгаш чакытып алган кемчелге-ри «Искра» колхозтуң болгаш чүрттүн өскө-лаа колхозтарын ажилын шилчир-кын-биле хөгжүдүрүне уруг ужурулу-галыг болган.

Колхоз бугурулуниң партия өңе орга-низастаа (секретары өң Шангыр-оол) өкн киирлелги болуп келген. Партия өңе организастаанында 22 коммунистер, комсомол өңе организастаанында 37 ком-сомолчулар бар. Коммунистерин болгаш комсомолчуларын колхоз бугурулуниң шиттирлээр участоктарында: хову бри-гадазында, фермаларда, туудуга таар-ыштыр тургустулган. Чижээ, ситен бе-леткелде коммунистерден эштер Ласан Шынар, комсомолчулардан эштер Монгун Кошкар-оол, Түмөтөй, туудуга — ком-мунистерден эштер Толчун-оол, Севилбаа, хову ажилында эштер Борбак-Даш олар ажил нормазын түргүчү ажыр күсөдир, колхозчулар ортуунда агитаторлар болуп турар. Хана солун, агитчулар, «Кроко-дил» колхоз конторазында, бригадалар-да, фермаларда үнүп турар.

Бугурулу чөвүдө хурадаларын эртин-рип турар, ол хурадала өкн дүжүгү чугаалажып турар болгаш ажилда кем-челерин ивильдип, оларын чааладырыны ордуларын айтып турар. Партия органи-зациязы бөдүнар ажил хурадаларына кол-хозтуң бугурулу айтырыларын түргүчү чугаалажып келген. Четпес чүвө чүд дөргө хурадала тургугу айтырыларын белет-келге коммунистерин хая кииришти-рип турар болгаш хулап алынган шиттирлээр күсөдирин дөктамал ханывай турары болуп турар.

Колхоз организаста, ажил-агый таламы-биле быжылган-даа болза, «Искра» колхозу ажилында кемчелер чок деп чуга-лап болбас. Четтестер ам-даа бар, азыр колхозтуң ажилында шалтыктыг болуп турар. Чижээ, тараа дүжүгүн бедирини, мал ажилын хөгжүдүрүн болгаш оң продуктун бедириниң таламы-биле колхозтуң өргөсүлгө амы-даа күдү, дүк киирлелден, сүт саадымын эгез өвөш. Колхозтуң чери үнүп-дүжүгүтү. Чогурт агро-техниканы эгезер амаалдарын чорудуп турган тараа дүжүгүн 1,5—2 катар өвүдүдип болурун аргазы колхозта бар. Мал ажилын продуктулуун чокку чыл-дарга 2—3 катар көвүдүргөн болур.

Колхозчуларын күш-ажылнын үчүдү ам-даа чогурт деңгелде тургустуушаан. Хей-хей колхозчуларын күш-ажыл деп-теринде күш-хүнүгүн деңгелге уру-уеңи иштинде бижиттимен. Колхоз баштаар чери өчө чугула хайгаар са-алыры чугула. Бо кемчелерни кыска ху-усаа туткан, «Искра» колхоз малдын баш санын өстүрүрүн, дүжүгү бедирини, туудушун көргүзүрүнүн таламы-биле чугаа районун өвөс, харын чүрттүн өскө-лаа мурнакчы колхозтары-нын денгелде чедип болурун кура-мырларын болгаш аргаларын бар.

П. ГОРЕЛОВ.

БУГУ-ЭВИЛЕЛДИН КӨДЭА АЖЫЛАГЫЙ ДЕЛГЕЛГЕЗИНИН КИРЖИКЧИЛЕРИ

ЭН ХО О Ч У Н К О Л Х О З Т А

Культура болгаш дыштаныга паркын-ның сыйры бугуруларын бедик чаагай теректерин болгаш кляннарын алаан-да ажил сценаны дерин кылган. Ан-да артылдың ири бөлүгү чаа ирларын өрөшкүн-биле чыгып турар. Колхозтуң чаа амдыралын махтан өргөткөн хөгү-рүрлери үш чайын иржым чаагай кемчелеринде ховуларга дыка ирак чер-лерге чаагынамын дынаптыр турар.

Станияда электр чыры-биле чаймы-надыр чырытылган төп кодынның де-васкээринде контора-биле кожа чараштыр каастап кылган хаагда беш адыр сый-дыс көстүп турар. Колхозтуң адын түрү-дештир турар ол кымыс маж дика ирак черден көстүп турар. Коммунист маж аттыг бо көдө ажил-агый артели август айа бөдүнүн үкен беш чыл өвн демдөлгө турар.

Колхозтуң даргазы ССР-нин Дзюди Со-ветиниң депутаты Андрей Васильевич Чухно-биле бистен партия халелетин орунуун ивиль сайдыга олуруп алган артылдың канчаар өзүп, быжынн келге-ниниң дугайын чугаалажып олур бис. Ам бөдүнүн сураанын таламы-биле алдар-су-раа крайга болгаш ирак-урак черлерге негизинен колхозтуң төвөгүтү кол-кол чугула гелерин Андрей Васильевич са-ктып чугаалап олурган.

Бо болза 1920 чылдан август-та болган чүвө — деп, артылдың баш-тын чугаалап өгөдөн.— Солгу Ка-вказда совет эрге-чакыра тургустунганын соонда Невабной стания-дың бөлүк халелетин көдө ажил-агый коммунизаста организастаан. Ивиль-чанды, мурнунда помещиктиг турган 92 кире дестаны черин, бир атыг, кадыг дүгүтү 40 хойлуг турган.

Баштайгы үениде дыка берге турган Коллективтиг ажил-агый болуп турар өр-

гөнн холга өкү-бонну туудп алган камга-лап турган. Совет эрге-чакырагы хөр-дүгү дайындарын хей-инитиниң тууду-ларын өртөдип, мал-маганын оорлоп, эл-кереңини дөргөдөп, коммуналарыны амы-тыныга кыжакан турганар.

Анык ажил-агыйга совет эртүне уугу дуалын көргүскөн. Оң ховуларына өң баштайгы тракторлар, селкалар, тараа бастыр, аргыларга машиналар көстүп келген. Күрүне чөвүнүн ажилы-биле ивильчанды хей-инитиниң туудуларын туудп өгөдөн.

Бурругулар шитчешкенте таваржын турган аар-бергелерин канча тилең ап турганын, база көдө ажил-агыйни арте-лин Уставын хүлөп алганын соонда канчаар хөгүп, сайыраанын Андрей Васильевич өрүшкү-биле чугаалап олур-ган. «Коммунист маж» колхозта оң чыл бүрдө хөгүдүрүн чонгуч солу-туурун билжир дептери ам-даа шыг-жалда бар. Ол болза, колхоз тургузуунуң төртүнгөниниң хөгүдүрүн болгаш быжылганын дугайында, оң амдырал-чын уугу жүжүгүн дугайында конгуч солу-туу мыйшан. Ол төүтүн иштинде чамдык кол-кол чүдүдөр мыйш.

1923 чыл. Үш трактор алган.

1924 чыл. Туугуру заводун тургускан. Дөктамал ажилдары-биле агроном чалап келдирген. Тарылганын чер элчештир-лөгиче кирерин өгөдөн.

1925 чыл. Сүт-бараан фермазын орга-низастаан, виноградты өң баштай дести-на чөргө олурган.

1926 чыл. Чаа автомашина салып ал-ган. Уругулар асылын организастаан.

1927 чыл. Инкубатор салын алган, күш фермазын тургускан, селтеле-мех-аниктиг мастерскаян дерен, клуб туудп алган.

1928 чыл. Хой ажилында бараан фер-мазын организастаан. Хой ажилын хөг-жүдүрүн 3 муң гектар оларын ускен.

1929 чыл. Оңорол иштинге артелин ку-дукту казып тургускан, ситос шыжаар чартык бакшыны дерин тургускан.

1930 чыл. Мал кажазын тууду доор-ун, электрогенератору шилчедички база автомашина салын алган, чүнар ба-жын туткан.

1931 чыл. Районода Орловскинин маши-на-трактор станциязын организастаан. Хо-вуларга 9 трактор ажилдан турган.

1932 чыл. Мал сурун одардыр одар-дырга хойнун ивиль кажазын туткан.

1933 чыл. Чылгы малды үлгерипт кажазын туткан.

1934 чыл. Көдө ажил-агый артелиниң Уставын хүлөп алган. Хаван кажазын болгаш черинди заводун кылган.

1935 чыл. Черин мөнгө-биле эдилээрин күрүне атызын колхозка тыпсып берген. Ол чылдын колхоз инкети үлгел-лик кажазын, хойнун-дүш кажазын туткан болгаш күчүгү ивиль шитчедички салын алган.

1936 чыл. Хой ажил-агыйнын хөг-жүдүрүн чедишкыннер дөш хой ажил-ынын бараан фермазын өргөдөдич В. Д. Пронкону Ленин орден-биле, ивиль-чанды, хой каларчыны Бугаевти Күш-ажылдык Кызыл Тук орден-биле ша-наан. Колхоз хойнун үлгелерин үш кажа-зын туткан. Хойну элери-биле күм-бүр аргат салын алган, ситос бакшы-ны тургускан, радио ламчылыгынын бедирин тургузуп, ажилгага кирген.

1937 чыл. Чылгы малдын чаа кажа-зын туткан, электр-биле хой кырдыр база бир агрегат салын алган, киноста-нока база салын алган.

1938 чыл. Ивектин үлгелерин кажа-зын кылган, нога ажилын казбарган.

1939 чыл. Хой ажил-уагында че-дишкыннери дөш Бугу-эвилелдин көдө ажил-агый делгелгениң колхозка дипло-муну 1 черезин болгаш акша напна-ды тывышкан.

1940 чыл. Колхоз уугу сад болгаш ив-ноград олуртулгазын кылган. Күш кажа-зын болгаш артелин кудукту кымып ал-ган. Станцияны төвүгө чаа школа тут-кан.

1941 чыл. Болхозка ивиль тараа сала-дарын туткан болгаш хата-лабораторияны тургускан.

Колхозтуң бо кыска болгаш дончу тө-үтү болза, артык ажил-агыйнын тил-делгели бакшыларын болгаш оң экономи-ка база культура таламы-биле дүргөн өгү-дөсн көргүтүп турар.

Шак ивильчанды ажилдан турда тайбын тургузуугу күш-ажыл тууген. Дыка хей колхозчулар Төрөн чүртүп халдакчы дай-ындан камгалаар дөш чорупканнар. Кол-хозка кырганар биле херексөөр артып келген. Олар артылдың ажил-агыйни өскө-өр көжүрүп шыдааш турганар. Гитлержи дөргөдүрү чыл-ла ай иштинде колхоз-ту үшкөн, дөргөдөп хоозуртканнар, бугу-рулуниң болгаш мал ажилынын тууду-ларын өртөдип, хамык артелин кудуктарын чаза дөшкөн кажазын. Фашистер 312 чылгы малды, 479 хаванын, 486 баш мыйнестик бода малды, 1500 хойну, 142 хаарла чигарип артын үткөн ашпаган-нар. Колхозтуң нийти котаралы 24 мил-лион рубль болган.

Ивильчандык ивиль хай кара-котара-ла таварышка-да, крайын Совет Армия хостаары биле-ле үргөдирген ажил-агыйнын колхозчулар казып тургугу эге-дөөнөр. Күрүнен д

„Улус демократтыг Чехословакиянын 10 чылы“ деп белгелге

Москвага август 20-де культуранын болгаш дыштануунун Горький атты паркына „Улус-демократтыг Чехословакиянын 10 чылы“ деп белгеле ажыттылар. Чехословакия Республикасы болгаш СССР-нин күрүсе тууралык биле шимтегилер партиянык шалдыктык болгаш алдыларынга хей-нигиштин хей санын төзөлдүчүлүк, эртемин, культуранык болгаш уран-чүдүүдү ажыдагылар, дипломаттык көрүстүк кезиңгүнери чымылганар. Делегацияны ачыдышын байырагын Чехословакия Республикасынын Президентинин Даргазы 3. Фириингер баштаан чака төзөлдү, Чехословакиянын СССР-де агыны И. Вошаган болгаш ачык теринин ажыдагылары олтурушкан.

Совет таладан: СССР-нин Дээди Советинин Президиумунун Даргазынын орадачызы М. П. Тарасов, СССР-нин Министрлер Чөбүлөсүнүн Даргазынын орадачылары И. Ф. Тевосян, М. В. Хрунчев, СССР-нин Дээди Советинин Эмгекчилер Советинин Даргазы А. П. Волков, РСФСР-нин Министрлер Чөбүлөсүнүн Даргазы А. М. Пузанов, СССР-нин министрлери болгаш өлкө-дөө тусунай ажыдагылар олтурушканар.

ЧУРТТУН КУРОРТТАРЫНДА

Краснодар Край. Сочи-Мацеста, Геленджик, Анапа болгаш өлкө-дөө курорттарда мун-мун кижилер дыштангы турар. «Медработник» деп санитарийге чык буртте 1700 киши дыштангыга эрттири турар.

Кызылдын тудугларында

«Тыва тудуг» трестинин инженер-техниктер ажыдагылары болгаш ажыкчылары СЭКП ТБ-нин нмалы Иланумундук доктаалы-биле таныштылар, партиялык XX съездинде күш-ажынык чаа-чаа чедикширинге-биле ажырагыр дээш тус-тус бригадаларын арасында социализм чарыкты калыптат, азындык бедик бурдуручулук дээш шудугу ажыдагылар турар.

Ленин кудумчусунда

Дээрже бедик үнгөн кран кайы оранчотка-на онзагай көстүр турар. Кран шимээ-даштык халыктын-биле ажыла турар. Ол дыкка хей аар даштарын көдүрткөш, дашчыларын чалыны барып жүрүп турар. Инда Коростеловтук бригаданын 14 киши составыг дашчылар бригаданык областик совнартык школынын болгаш 16 аал ишти чурттаар үш каат чурттагы бажынын тудуун кызылдын шалын ажыдап турарлар.

Удавас ажыгалга кирер

Божуга бажынын тудуун сентябрь 15-те халдан үндүрүп, бүтүн доозар дээш тудугжулар ханымшыкын ажыдап турар. Инда сурагыл шамчылар—дозулакчы Бушув, шугактуржу Печугина, Жидков оларын бригаданык бригадалары ай панын 140—150 хуу күсөдү турарлар. Мянгыны Жидковтук бригаданы өрткөн ивал айнык планын 170 хуу күсөткөн. Ивал-бүрү ажылар кылчылары Лабия, Төлөш олар хүнде кызыр ажы норманын 170 хуу күсөдүн, кызмаккай ажыдап турарлар.

Уругларга чаа белек

Завоэрная кудумчусунда ийн каат чаа школынык тудуу доостур турар. Чырык, делем электрлары чаа школа уруглар сентябрь 1-ден эгелеп өөренип киритерлер. Ол ам Кызыл хоорайда 10 дугаар школа. Бо болза, чаа өөредилге чымында тудугжуларын уругларга кайгамчыктык чаа белек болур. Ол школынык тудууда будукчуларын, бызадыларын, шугактуржуларын үш бригада бар. Моновозтук бригаданык 4 кижилг бызадылар бригаданык школынык тудуу кызырына мураккай ажыны көртүзүп, шалычкы ажыдап турар. Олар нмалы айнык планын 230 хуу күсөткөппер.

Т. КЫЗЫЛ-ООЛ.

Парлатынмаан чагааларнын эки-биле

Улуг-Хем районун Малеков атты көдө ажы-агый артелиндик тудуг ажылында улуг четпестер барын көдө бижичи «Шыя» соаун редакциясыга мөдөөлөн. Чагаан редакция СЭКП Улуг-Хем райкомунче юрүткэн.

А. НАРАМЫШЕВ.

Ставрополь крайдын Аполон районда «Коммунист» магы» колхоз.

Делегейде болуп турар чоруктарнын допчулалы

УЛУСТАР АРАЗЫНЫН ДУШКУУРУЛГУ ЧОРУУН КОШНАДЫР ХЕРЕКНЕ БОТТУГ БАЗЫМ

Совет Эмгекчилеринин Чүштеринден 640 мун кижини 1955 чыдын декабрь 15-ке чедир кызылар дугайында Совет чазактын шиттири делегейин хей-нигиштин улуг-биле сонуртаткан. Совет улуттукчуларын тайбын дугайында өзү ажы-херектен барышпас деп чүгөтө кижиле төрөлгөтөн каш удаа бүтүрөп келген.

Совет Эмгекчилеринин улустар аразында чымылган улустар аразында дүшкүрүлгү чорукту кошкардынын политикаын жүрүтүп келген болгаш мөөн-дөө ичыл чорудар, улустар аразынын чүгүлгү айтыргыларын чүгүлгүлүккө алынганын аразында улустар шиттирилеринин өргө-ажыктары дээш күрүлгүлөр аразында идегейир чорукту чедип алып деп дөрт күрүлгүлөрдү чазактар баштиңдиринин Женева чөвүлдү хуралынын түнөлдөрүнүн дугайында Н. А. Булгагинин илетелинин таламы-биле СССР-нин Дээди Советинин доктаалында айткан. Күрүлгүлөр аразында идегейир байдалды тургузарыга чедикширинин дүжүрү болгаш чедикшир чүштеринин санын кызылар чазактар-да бирги черегин уюур-дузалыг.

Совет Эмгекчилеринин май 10-дугу сандалары

Совет Эмгекчилеринин май 10-дугу сандалары чедикширинин дүжүрү айтырымын шиттирилеринге боттуг үненип болур, ол сандалар барын талакы күрүлгүлөрүнүн бодатымын база барымдаалап көргөн. Ол сандаларга барын талакы күрүлгүлөр херек кырында ам-дөө харым бербөшпөр. Ичылгала-дөө Совет Эмгекчилеринин улустар аразынын дүшкүрүлгү чорукту улам ичыл кошкардынын өргө-ажыктары дээш болууну чедикшир чүштерин кызылар таламы-биле боттуг базамын кылган. Австрия-биле күрүлгүлөрүлөш болууга Австриядан үндүрер шериелерин санындан хамаарыштыр Совет Чөбүлөсүнүн Чүштеринин санын кызыларын ивал 31-де чарлаан. Чедикшир чүштерини 640 мун кижиле кызылар деп Совет чазактын шиттиринин дугайында СЭТА-нын дынадымы август 13-те чарлатынган.

Улустар аразынын дүшкүрүлгү чорукту чазактык аразынын херектен Совет Эмгекчилеринин кызылар чазактын делегейде канчаар көрүп турары херектен турар. «Женминжи-бао» деп кыдат солууну бажык турары: «Даштык херектер министрлеринге дөрт күрүлгүлөрдүн чазактар баштиңдиринин директорларын чедикширининин кызылар таламы-биле дөрт күрүлгүлөрдүн чазактары мөөн солгаар кандык чедикширлер ол болууну тодоргалаарын министрлерге дагып турар. Ам Совет Эмгекчилеринин дүшкүрүлгү чорукту чазактын кызылар дугайында чарлаан, ичылгүл хечтеги бир дугаарында алган. Барын талакы күрүлгүлөр индик чедикширлер азыр боор деп улустар мөөн-дөө ичыл идеген турары.

Совет чазактын шиттири-биле холбаштыр улустар аразынын дүшкүрүлгү чорукту улам ичыл кошкарды согулга-биле барын талакы күрүлгүлөр СССР-нин үлгелерин эдерерин даштыкыда узамка негеп турар аларган. Мянгыны индик негелденин Англиянын лейбористтеринин органы «Дейли геральд» солуу салгы турар. «Совет Эмгекчилеринин орукту айткандыр, ичылгангаскелер ол орукту чүгө эдербелер?»—деп айтырык чагаалар-ууну келер деп Швециянын «Стокгольм-тининг» деп солууну айтып турар.

Совет чазактын шиттиринин даштыкы пардалга чүдүгүлүгүн утгаан. Барын талакы чурттарынын буркуз солуварын ол шиттиринин буржуйер чорукту бижылганынга индик болуп турар «хей-дөт сергиди шиттир», «шын орук» деп адал турар. Далестик чугаазы-биле алырга, Совет Эмгекчилеринин Чедикшир чүштеринин кызылганын АКШ-

тын күрүсө департаментин байыр чедирип турар. СССР-нин шиттиринин ичылгүл көрүп турар чорукту тайылбырлашсаан, Австралиянын «Меркурий» деп солуунун дөдөлгөн турары: «Совет Чедикшир чүштеринин санын кызылар дугайында шиттиринин улустар аразынын дүшкүрүлгү чорукту кошкардынын херектенге база бир базым кызыр барын чүк байырлавайн барып шыдаас».

Индик түрүсө барын чүгө чамдык пардалга органнаны Совет чазактын шиттиринин пропагандалык чорук деп көдөрүн орадалып турар. Ичылгала-дөө Совет Эмгекчилеринин боттуг ажы-херектери бар турунда, чамдык тайылбырлачыларын өстөрүнне болгаш бодалдарында хей-ниги бүтүрөйлөй турар. Оон-биле холбаштыр Совет чазактын шиттири «соок дайынны» таламачыларын алгалашкыга таварыштырып турар. Тайылгыткы ынакшылдык совет политиканы чүдүгүлүгүн турган хиресинде-ле ону «Совет Эмгекчилеринин кошкаа» деп тайылбырларын орадалып барын талакы пропагандисттеринин турукун ол шиттир база болжондуу калган.

КНО-нун бөө-чедик дүжүрү таламы-биле адалык комитетинин август 29-та Нью-Йоркка чыгары хуралынын чедикшир болууну Совет чазактын шиттири улуг-биле индик болуп деп даштыкы пардалга айттып турар. «Улустарын өстөткө аар чүк болуп турар чедикширинин дүжүрү дугайында дугуржулганы улуг күрүлгүлөр чедип ол болур дээрине идегали болгаш быжык тайынга бүтүрели Совет чазактын шиттири быжылган турар» деп Норвегиянын «Моргееншостен» солууну айттып турар. «Совет хечкегер улустар аразынын келер дөш болуп ужуражыкшынарды чагай салдырып чедирер» деп Франциянын барын үндөдиг «Фрэнс» солууну бижээт. Чедикшир чүштеринин санын кызылар деп Совет чазактын шиттиринин соонда бөө-чедик дүжүрүлүгүндө айтырып таламы-биле дугуржулга чедип алып органы улгатырган дээр бодалды КНО-нун бөө-чедик дүжүрү таламы-биле адалык комитетинде француз төлөлдөкчи Жюль Мак илереткен. Бир өвөс барын талакы күрүлгүлөр СССР-нин тайынга ынакшылдык атегешкинин улук, боттарынын таламында улустар аразынын дүшкүрүлгү чорукту улам ичыл кошкардынга индик болуп болза бөө-чедик дүжүрү таламы-биле дугуржулга чедип алдынын болур.

ИНДОНЕЗИЯ РЕСПУБЛИКАНЫН ОН ЧЫЛЫ

Индонезиянын республика кызылар чарлаан хүнүнден бээр ол чыл ови индонезия улус чоокта чаа демделген эрттирген. 10 чылдар мурунда чедип алдынын ол тилделгени индонезия улус даштыкы колонизаторларга улуг түр чылдарга аар-берге демселсе-биле чедип алган. Ичылгала-дөө голланд колонизаторлар, америка, англи монополистер ол чуртта национал-хосталгалык шимчөөшкннин чедикширинине таарышпаанар. Чүгө дөш, олар Индонезиянын байлыктык бойдус куралынын мөлтүп турганар. (Делегейлик нефть куралынын үшүгүп бир келин чыгылым Индонезияда, ол чурт көрүлгүтү, демир, ховар металлдары-биле, натуралдык газучу, хинин болгаш өскө-дөө байлыктар-биле дык байлак).

Даштык колонизаторлар Индонезияга боттарынын тергидеширинин хевээр арттырып алып дээш анык республиканын тургустунууны баштайгы чылдарында-ла алаа улуг чедикшир интервенцияны чорутканар. Индонезияда деп өргөдиг өвөс дугуржулуларын албадан дөтөн турган. Чазоо, 1949 чылда «тергидешир стодуду конференцияны» дээр конференцияга республиканын хамаарыш

пас чоруну кызыгаарлаар, чурттуу экономикада даштыкы монополистардын тергидекчи байдалы хевээр арттырар дугуржулга Индонезиянын аг салырын албаалай. 80 миллион индонезия улустун улуттанымшыктын түнөлдөй ол дугуржулга өрткөн чымын күш чөк болган. Ичылгала-дөө колониалдык тергидекчи артыкшыктын Индонезияда амга чедир бар болуп турар. Республиканык тургустунууны он чыл өвүнчү хүнүнде чугаазыга Индонезия республиканын президентин Сукарно ол артыкшыкына айткан. Индонезияда амга чедир-ле колониалдык тергидеширинин системасында хилчачектенги турар деп ол чугаазыла. Индонезия девискээр—Баруны Ириян (Чаа Ганга) өртүлгүтүн (барын көзөө) амга чедир-ле колониалдык дарлалынын адаанда турун турар.

Индонезиянын чазанын болгаш улугулук мурунда экономика таламы-биле чүгүлгү согулгалар туруп турар. Индонезияны чиг-өттиг байлыктык үнер дөш кыдыр көрүп турган даштыкы монополистер национал үдүгүлгүн көгүлдө-лөнгө салгытын-биле шалтык болуп турганар. Оон түнөлдөй национал үдүгүлүк амга чедир күдү денделде туруп турар. Согузү дөш өргө-чалгырга турун турган Састроанидоловучу чазоо үдүгүлүк көгүлдерине болгаш улугулук байдалын экижидерине экономика таламы-биле эзөөн хечкегерин алган. Президент Сукарнонун айтканы-биле алгыра, национал үдүгүлүк тургузары ам-дөө индонезия улугулук амьдылары-биле болгаш амь-тыны-биле холбашкан херек болуп турар. Ол биздингир, чүгө дөш даштыкы капитал Индонезиянын экономикада чүгүлгү турмушу өзөн турар.

Индонезия республика национал хамаарышпас чорукту орууга кирген, даштыкы политика таламы-биле улуг чедикширинин чедип алган. Индонезия өскө чуртар-биле харылаа байдалында тайынга вола-хелөө догунваз-канын, девискээр таламы-биле бүтүн турар чорукту, бүтүн болгаш деп өргөни кайы-кайынык хүндүлгүлөрдү, кайы-кайынык ажыктык болууну, халдаштык, ишти херектерин холгарлаштык принциптерине үндөштен-тен политикаын барымдаалап турар. Индонезия ол принциптерин барымдаалап, ону Муруну-Чөөн Азиянык шериел көрөнигө (СЕАТО-га) колониалдык күрүлгүлөрүн чир тптар дээр бүтүлгө орадалышкынын ойтур шыпкан.

Азыр болгаш африка улустарын тайын дээш, хамаарышпас чорук дээш демселгине чүгүлгү ур-чада болган Азия болгаш Африка чурттарынын конференциянын Бандунга чымылдарында Индонезия республика идепелдик ролду ойнаан. Кыдаттык дүрүм бугаар өргөдери камгалаары-биле индонезия улугулукчуларын чугааларында илеретигин Индонезиянын тайынга ынакшылдык политикаын улустар аразынын херектерине республиканын аг-дарын бижылганы.

Индонезия республиканын болууну хосталгалы болгаш хамаарышпас чорукту камгалап азырынче улгалан күвөшши-линерини совет улуг улуг ынакшык болган найрал-биле көрүп турар. Индонезияга улуг даштыкы интервенциянын үзенде индонезия улуска улуг чөптү өвөс дайынын сокулдарын Совет Эмгекчилеринин Ичылгала-дөө колониалдык даштыкы кураалынын шугактуржунууна улугулаа дөш, бот тусалгай политика болгаш экономикалык хөгүлдө дөш демселгил үдүгүлгүн турар амгы дөш совет улус болза, Индонезия республика ол согулгаларын чедип алып таламы-биле чедикширинериг болуун күзөп турар.

БОЛГАРИЯНЫН УЛУС РЕСПУБЛИКАЗЫНДА

Гидротехникти улуг тудуг доостур турар

СОФИЯ. Болгариянын телеграф агентти-лелин даштыкы турары болза, Болгарияда сугучу Сталин атты улуг шыгачжар черинин чүдүү доостур чыгаан. Ам ийн недөй болгаш платина ажылаа-га бүрүн кирип, Искра хемиял сугучу оруун ол моондактанар. Кыдынын турар суг шыгачжарын узуну 11 километр, албаа 3 километр.

Пасарелдик суг моондангыл өдүн каш айлар бурунгар кылып доосткан. Ол өдүгүн дамчытыр бо чымын суг агым эгелөөр болгаш «Пасаре» деп гидротехностандынын турбины ажыдагы эгелөөр. Устунде машиналарын болгаш дериг-кедекселериний кой келин Болгариянын заводтары кылып белдеткэн. Ийни электростандия база деринген, ону бо чымын азылгага кирген турар.

«Панчевцево» деп платинык тудууда чүгүлгү күш-ажыл хайнымшыкын чоруп турар. Искра хемиял суг ортан эгелөөр Софиянын сугтарыга бугаалар дамчытыр агым эгелөөр.

Сталин атты суг шыгачжарын терин улус ажы-агыйны улуг уюур-дузалыг. Оон сууну күзү-биле «Пасаре» болгаш «Божана» деп гидротехностандиялар чыл бүрдө миллион-миллион киловатт-

Бот-тыныгыр уран-чүдүүлүк хөгүлүдөзи

СОФИЯ. Болгариянын телеграф агент-телинин дынаванын бугаар алгыра, Болгарияда 5130 ажыг кедөө бот-тыныгыр уран-чүдү колдөштүткө, оон иштүү дөш 3 мун театр болгаш танчы колдөштүткө, чүс-чүс бөдүк иракжылар болгаш 460 өрөстөр колдөштүткө тургустунган. Оон алгыда эзөө чүгүлгүлөрда операнык бот ажы-чорудалык колдөштүткө бар. Бот-тыныгыр уран-чүдүүндө кедөө колдөштүткө кирижачкыларын аразында хей-хей талантык иракжылар, шитчилер, тампичылар өдүп үлгөн.

Электрик үлөтүрүгүн чедикширини

СОФИЯ. Болгариянын электри үлөтүрү-чүгө келген тудум-ча продукцияны улуг чаа-чаа хевиринин шиттөөдүн а турар Чедикширге, Софинянык Е. В. Ворошилов атты электри заводу радиоприемниктерин болгаш радиоприборларын чаа болжолуурайт хевирлерин бүдүрүп эгелөөр. «Христо Ботев» деп адалык даштыкы радио-премиятын ам чаа бүдүрүп турар хевирин чуртка оон мурунда бүдүрүп турар бүтүлгө радиоприемниктерден артык эки шынарды болуп турар.

Завод кино мыдын күштедирер машиналарын болгаш күчүлүк дамчыдылга устанаваларын чаа хевирин база бүдүрүп эгелөөр. Болжолуурайт телефон коммуторларын болгаш электромеханика дегерин бүдүрерин база шингелдиша алган.

Бот-тыныгыр уран-чүдүүлүк хөгүлүдөзи

СОФИЯ. Болгариянын телеграф агент-телинин дынаванын бугаар алгыра, Болгарияда 5130 ажыг кедөө бот-тыныгыр уран-чүдү колдөштүткө, оон иштүү дөш 3 мун театр болгаш танчы колдөштүткө, чүс-чүс бөдүк иракжылар болгаш 460 өрөстөр колдөштүткө тургустунган. Оон алгыда эзөө чүгүлгүлөрда операнык бот ажы-чорудалык колдөштүткө бар. Бот-тыныгыр уран-чүдүүндө кедөө колдөштүткө кирижачкыларын аразында хей-хей талантык иракжылар, шитчилер, тампичылар өдүп үлгөн.

Шин колдөштүткө респираторды Чеховтук, Мольтерин чозгалары болгаш болгаш совет шитчилерин бо улгеткы шитчилер кириткен.

Бот-тыныгыр уран-чүдүүлүк хөгүлүдөзи колдөштүткө херектелерине күрүп хей ажы-хөргелерин берип турар. Болдөштүткө кирижачкыларын болгаш удургулчуларын кергелели бедик курстарын чыл бүрү өрттиргелер, бот-тыныгыр уран-чүдүүлүк өртүлгөдөрүн, иренин, тампичы айларын чорутуп турар, адалык колдөштүткө боттарынын чедикширинериг көрүпүп турар.

Колхозчу хойжуларын өг-бүлезинин чедишкнни

Сүт-Хал районунун Балнын аттыг көдө ажы-агый артелиндик кезиңгүн эш Молдун Суге инициини мал ажымын хөг-жүдери дээш кызмаккай ажыдап турар. Ол болууну кайды эш Дивээстей-биле канды өрткөн күзүн 350-баш хойну мадаары-биле хүлөп алган. Хойнуу ажалга кандын экижетиш, оон кемиртигени бедик денделге чоруткан, эдержилгени эки органикастын хойнуу кызырашкынын уузулган. Ажалгазын турган 350 баш хойдан 350 хураганарын олар мөндү, эки денгел-күстүгү кылдыр өстүрлөп.

Кадырчыларын база бир эки көртүзү болза, хойларын чылды ийн төрөлгөн өгелөөн болуп турар. Бижын өрте төрөөн хойлары эдерштралгеге киргенш, эзөөн каш хойларын хенчелеткен. Олар-ко төртүр хой бүрүздөн-не 7,5 килограмм дүтү кирген алган. Колхоз күрүсө чүгө пландан дашааар беши 500 центир дүтү лужаган.

Хой фермын колхозка улуг орулганы берип турар. Эрткен чымын хой ферма-зыдан ийн миллион рубль орулганы алган—ол дөргө артелиндик бүтү орулганын дөрттүгү бири болур. Колхоз бүдүрү-геленик бедик орулгалын күш-хүндүгү көдө төлөвренин халдырган. Чизээ, улуг кадарчылар Д. А. Лышко-биле И. Д. Лышко олар күш-хүндүгө өрткөн чымын 17800 рубльди ашпа-биле, 6 тонна тарааны, 735 килограмм нотаа айлаан, 73 литр кат арагыс болгаш хузуунда малын хем-тереринге 5 тонна хире сигенни алганар.

Хей-нигиштин бүдүрүлгөндүгү бугу адырлары колхозта чедикширине-биле сайзырап турар. Эрткен чымын саар ишек бүртүлдөн-не 1.950 литр сүтү сагган. Бо чымын ол көртүзү улуг бедөөн. Саанчылар эштер Макаренко биле Гурьева олар ол айларын иштине өрткөн чылды бүдүн чылдык көртүзүп ажыртынар. Сүт фермазында малдык бүтү чаш төдө-рин бүрүн камгалап алган. Хаваа болгаш күш фермалары база эки түнөлдөрүн бер-ген.

Колхозтун сугтарыгалык чердеринде картофельдик болгаш ногоаларын бедик дүжүттөп үнүп, өзүп чыдар. 87 гектар черин эзелен турар плантацияларда - вино-градтын чимистерин быжып турарлар.

Артелиндик орулгалык чыл-бүрдө-ле удам өзүп турар. Бо чымын 10 миллион рубль хире орулганы аларын планнаан. Бо чорук болза, ажы-агыйын болгаш кушчуларын хей тудугларын тургузар артын колхозка бээр. Бригадалга болгаш фермаларга каала-дөө эки шынарды чаа тудугларын кылып турар. Инектин дөрт огу-ругуу калжанынын, күш ажымынын -фабриказын, хаваанык семиртип азыраар пунктун, хойнуу 2 важааларынын, тараа скандынын тудугларын колхоз доо-луп турар. Бригадалары үш клубтарын.

базар уруглар асылдерин тудуп тургуска. Сүт фермазында чедикширге механи-кастаан хунарын дерип кылган болгаш автомат-биле мал сугтарар болгаш электри-биле ишек сагдырар агрегаттарын тургуска. Черепинда болгаш сүт заводтарынын тудуун доосткан.

Хей-хей областарын болгаш крайларын көдө ажы-агый ажыдагылары ол колхозка үргүчү өксүркөнчөлү көш турарлар. Эч хоочун колхозтун дугуржу-ланы улус демократиянын чурттарынын төлөөлери улуг сонургаалды-биле өөрө-ни көрөшпөр. Кыдаттык тараачын тө-лөөлөрдүн үдүгүлгүнү Лу Чунь-ань кол-хозтун демделдеп дөштөргө минча деп бижээт.

—Силерин үнөлүг дугуржуларын бисти сорук кирип турар болгаш Кыдаттын социализм көдө ажы-агыйын тургу-зарына биске улуг дуузалык көртүзүп турар. Кашан бистер силерин үлөгериң-ден чүдөн эгелөөрин база канчап кызы-рын көрүп алганынча чаа амьдыралды тургузары биске чини.

Колхозка чораян венгр тараачынын-нын төлөөлери минча дөшпөр: —Силерин колхозчуларын кайгамчык дугуржулган, чаа амьдырал дөш шимчилер демселеринге болза, Венгриянын көдөшөгө социализм тургузарына биске орукту айт-тып турар, келер дөш аас-вежяктык, чаа амьдыралды тургузарына бистиң оруу-вустун өздүк чырдымычымы болур.

—Коммунист партия бистиң чурту-руска көдө ажы-агыйын продукциянын артик алекшил-байлаан тургузарынын оруун биске айтты берип турар. Ичыл-ган бистер ол орукту эч чоокку хуусаада күсөдир дөш бүтү жүзүлүстү салыр бис—деп чугаалаан, Андрей Васильевич Чуню чугаазын доосткан.

А. НАРАМЫШЕВ.

Бухарестте болган парад болгаш ажилчы чоннарның чыскаалы

БУХАРЕСТ, август 23. (СЭТА). Сталин атыг шөл байрамдың шынчын кире берген турган. Чымчак салгыч туктарын көздөңдөйдү килсидип турган. Индиялариян кырында — Румын Улус Республикасына күрүнө судде дөмдө, Ленинни болгаш Сталинни, СЭКП ТҮ-нүн Президиум кезигүүнерини, Румын ажилчы партияның болгаш румын күрүнени удурутучуларының портреттери. Он ийди удуз жүктөр-биле «Август 23» деп бизион болган.

Шөлге болгаш оң шөлге кирген кудумчуларга Бухарест гарнизонун шериглери чыскаалына. Индиялария — үстүрү бүдүргелериниң мурнакчы кижилери министрлер, эртем болгаш култураның ажилдачылары, офицерлер болгаш генералдар, партия болгаш күрүнө ажилдачылары, хөй-ниитиниң төлөөлекчилери, даштыктан келген хөй саныг аалчылар. Дипломаттык жокада — ССРЭ-нің Румынияда элчини А. А. Епшев, Бухарестте элчин база төлөө черлериниң баштыңдары болгаш кезигүүнери.

Эртеңиниң 9 шах. Румын Улус Республикасының Министрлер Чөвүделенин Даргазы Г. Георгиу-Деж, СЭКП ТҮ-нүн Бирги Секретари И. С. Крушев, Румын Улус Республикасының Националдык Улус Хуралының Президиумунуң Даргазы Петру Гроза, Румын ажилчы партияның ТҮ-зының Бирги Секретари Г. Апостоу, Румын ажилчы партияның ТҮ-зының политбюроунуң кезигүүнери, улус-демократтык чурттарың чазак төлөөлекчилери удурутучулары болгаш оон-да өскөдөр төп индияже көдүрүп үнген. Чымыланган оларын найыраалдык адыш чыскаалына-биле уткаан. Паралын хүлээп алыгачын чепсекти күштер министрлик бири ораалачын генерал-лейтенант Я. Саложану чыскаалган шериглери эргий кезип, Румынияның хоосталганың 11 чыл өвн таварыштыр оларын амыр мендизин айтырып, байыр чедирген. Оон соонда оң төп индияже көдүрүп үнген, чүве чугаалаан. Тайбының болгаш социализмни күчүтүг лагериниң алдары дөш, Совет Эвилелиниң болгаш Румын Улус Республикасының алдары дөш оң йөрөөдөр салган. Артилерия салдуунуң даашташкыны ар чалгылап үнген. Румын Улус Республикасының болгаш ССРЭ-нин күрүнө гимнлерин оркестр бүтүскен. Солдаты күчүтүг «Ура» улаштыр-улаштыр шөлдү кезип чыгыдыгы турган.

Шериг парады эгелзэн. Шериг аалдыкыларын дымнакчылары, чадаг шеригчилер, далайжылар, кызыгдаржылар индиялариян баары-биле чыге чыскаалдыг, чан-

гыс аай базымны эртин турганнар. Оларын мотомеханизация болгаш танкыча кезектер солаан. Реактивтик самолеттар аларга шимекедир жуудуп эртин турган. Болунуң улауунуң тайбың күш-ажылын камгалаанда бүтүрүлдү туржуу турар Румынияның чепсектик күштериниң алдары дөш өөрүшүк-хөгүдү адыш чыскаалыны индиялария димиреп үнген.

Фашист диктатураны дүжүр өстазынга киришкен ажилчыларның чепсектик ортарлары ажилчы чоннарның чыскаалыны адыткан. Чыскаалдың эң-не анык киржичилери — аас-кежинтик адыш-төлдөр шөлге кирип кедире димиттик адыш чыскаалыны база дагы индиялария чөвүделенин үнген. Оларның оон дары найысаалдык бөгү 8 районаның төлөөлекчилери эрткиен. Олар чүсчүс турарын, Маркстын, Энгельстын, Лениниң, Сталинниң, СЭКП-ниң, Румын ажилчы партияның база коммунист болгаш ажилчы өскө-даа акы-думма партияларның удурутучуларының портреттери тудуу алган эртин турганнар.

Румын машина тудуунуң байырлаа белектери — МТЗ болгаш БДП деп марзалык тракторлар, гараа кобайны, чыкы автомобильдер болгаш автобустар шөлдү таварты эрткиен. Август 23-түң алдары дөш чарышка, бирги беш чылдың сорулагарын хуусаа бетинде күтүсери дөш Румын ажилчы чоннарның чедиш алган чедишкенин көргүзүп турар диаграммаларын болгаш плакаттарын чыскаалганар колонналарыга тудуу алган чоруп турган. «Румын улустун улуг национал байырлаамы — августун 23 дегерезин!» «Румын-совет бузулбас найыраал дегерезин!» деп байрык кылгылар шөлдү бир жууңдан бир жууңга чедир чангылаштып турган. Чыскаалганар «СРЭ—РҮР» деп кылгы салып турган. Таңылар, хөгүдү болгаш өөрүшкүлүг арлар чатыгар-да эгелзэн. Чыскаалдың түнелгинде күш-кудурутучуларын колдонууларын эрткиен.

Бухаресттең ажилчы чоннарның үш ажык шактар тургузүчүзүн байрык чыскаал социализмниң хөрөңге румын улустун бердигениниң, улуг Совет Эвилелинде акы-думма бузулбас найыраалды улам инай бижылаар, тайбың болгаш улустар аралышын адыш ажилдагылар дөш демисежир деп оон шийтинерин чырык-кылгыч көргүзүп болган.

Хоосталганын хуңу таварыштыр румын ажилчы чоннарның чыскаалдар республиканын өскө-даа хөй-хөй хоорайдарыга база болган.

Бухарестте болгаш өскө-даа хоорайларда байырлаадың төгөлзөшкени чер болган-да болуп турар.

Экономика талазы-биле югослав төлөөлерин Москвада чедип келгени

Югославияның Федеративтик Улус Республикасының экономика талазы-биле төлөөлери август 22-де Москвада чедип келгени. Төлөөлери Эвилелиң күтүскөч везелиниң даргазын ораалачын Светозар Вукчапович-Темпо баштап келген. Төлөөлерин составында: дашткы херектер талазы-биле күрүнө секретарынын ораалачын Хасан Браичи, дашткы херектер талазы-биле күрүнө секретарынын күрүнө чөвүлекчи Пенад Попович, дашткы херектер талазы-биле күрүнө секретаринын чөвүлекчи Владимир Сейнич, экономиктик планнашынын айтырылгыларын талазы-биле эвилел эргелзенин чөвүлекчи Эрвин Шаламон, дашткы салгынын талазы-биле Эвилелиң күтүскөч везелиниң чангыда күрүнө секретаринын чөвүлекчи Владимир Радевич, дашткы херектер талазы-биле күрүнө секретаринын секретари Младен Болич болгаш Эвилелиң күтүскөч везелиниң даргазынын секретари Павле Божич олар бар.

Югославияның экономика талазы-биле

төлөөлери төп аэродромга ССРЭ-нің Министрлер Чөвүделенин Даргазын бири ораалачын А. И. Микоен, ССРЭ-нің дашткы салгы министр И. Г. Бабанов, экономиктик харылааларның талазы-биле кол эргелзениң начальниги К. И. Коваль дашткы салгы министрлик ораалачын П. Н. Кумкин, ССРЭ-нің дашткы херектер министрлик ораалачын В. А. Зорин, экономиктик харылаалар талазы-биле кол эргелзениң начальнигиниң ораалачын Н. А. Сметов, дашткы салгы министрствозунуң коллегия кезигүүнү М. Г. Ломшов, Совет Эвилелиниң Югославияда салгы төлөөлекчи Я. И. Краско, дашткы салгы министрствозунуң болгаш экономиктик харылааларның талазы-биле кол эргелзениң харысалгы ажилдачылары, совет база югослав пардалганын төлөөлекчилери уткааннар.

Югославияның ССРЭ-ге Онда болгаш Бүрүн эргелик элчини Д. Видич болгаш элчин чериниң дипломаттык составы төлөөлери база уткуу алган. (СЭТА).

Югославияның парламент төлөөлеринин ССРЭ-ден үнүпкени

ССРЭ-нің Дөди Соединниң чалаанын ёзуугар Совет Эвилелиңге аалдан чораян Югославияның Федеративтик Улус Республикасының Эвилелиң улус скульпциянын төлөөлери Хорватияның Улус Республикасының Соборунуң даргазы Владимир Бакарич баштады август 21-де Москвадан төрөөн чуртунче эоп чангыкканар.

Югославияның Федеративтик Улус Республикасының болгаш Совет Эвилелини күрүнө туктары-биле шимеч каастаан турган төп аэродромго югослав аалчыларын хүдери-биле найысаалдык ажилчы чоннарның хөй саныг төлөөлекчилери, Советтик күрүнө болгаш хөй-ниити ажилдачылары чедип келгенер. Удп келгенин аразына ССРЭ-нің Дөди Соединниң Эвилелин Соединниң Даргазы А. П. Волков, ССРЭ-нің Дөди Соединниң Президиумунуң Даргазын ораалачылары Ш. М. Арушанян, Ю. И. Парцки, ССРЭ-нің министрлери, ССРЭ-нің Дөди Соединниң депутаттары, СЭКП-нің Москва болгаш Москва хоорай комитеттериниң секретарлары, ВЛКСМ ТҮ-

ның секретары А. Н. Шеленин болгаш оон-даа өскө ажилдачылар, а о йшкаш совет база югослав парламанын төлөөлекчилери бар.

Югославияның парламент төлөөлери ЮФУР-нуң ССРЭ-де Онда болгаш Бүрүн эргелик элчини Д. Видич, элчин чериниң дипломаттык составы база үдөн. Москвадан үнүп чоруп тура Югославияның парламент төлөөлери баштыңы В. Бакарич микрофон мурунуга допчу медегал кылган. Төлөөлөрге көргүскөн найыраалдык чагай сеткилин хүлээп алышкынын дөш совет улуска өөрү четиригин илеретпешкан, оон чугаалааны болза, ССРЭ-нің девискээрлерин эргип көргөн чоруп бүгү төлөөлөрге өң-не таарымчалык болгаш ажыктыг болган.

Югославияның Эвилелиң улус скульпцияны ССРЭ-нің Дөди Соединниң чалаанын хүдөөп алган, болунуң төлөөлери Совет чуртче чорутканына сеткил ханышканын Националдар Соединниң даргазы В. Т. Лаичи ССРЭ-нің Дөди Соединниң өмүнсөндүн илереттөө.

Москвадың школачылары төлөөлөрге чектер өккөп туудуларнар. (СЭТА).

Совет көдээ ажил-агыт төлөөлериниң АКШ-та чоруп турары

НЬЮ-ЙОРК. Август 19-та совет көдээ ажил-агыт төлөөлери Риверсанд хоорайда Калифорния университетиниң үлгелерик станцияныга — субтропиктик культурулар талазы-биле АКШ-та чугула эртекшиңчиле албан черинге чоран.

Совет төлөөлериң кезигүүнери станциянын эртем ажилдачылары-биле беседа кылган. Станцияның директору доктор А. Бонс оон эртем ажилдагычыларын ажилдап турары кол-кол сорулагары болгаш айтырыллары-биле төлөөлериң таныштырган. Беседа сөзүндө төлөөлөр станцияның аныксын болгаш лимон талазы-биле дуржулга участоктарын, чымыдылга черлерин болгаш лабораторияларын көргөн.

Хүндүс төлөөлөр Корона хоорайда «Экспейдждэ лемон продукт» компанияның лимон болбаазырадын кылгыр талазы-биле АКШ-та эң улуг заводунга база заводтук цитрус плантацияларына чоран, анаа көдээ ажил-агыт культуруларына хорулакчылар өлүр химикти эвалдиргелер чаштырар күчүлүг чаштырмычыларын ажилчы көргөн.

Плантацияларын бирөөннге ажилчынар совет төлөөлөрге апысын ажаап алырың методтары көргүскөн болгаш апысын кезеринге хергелзээр кызырар кылаштарын кевирлери оларга белекке берген. Төлөөлөр боттарың өмүнсөндүн оларга БГАД-тын демлектерин белекке берген.

Көдээ төлөөлөр Лос-Анжелоска чед берген. Анаа оларын тайбынның Муруну Калифорния чөвүделенин орус-америк институттук болгаш төлөөлекчилери уткуу алган, олар төлөөлөрге улуг букет чөкөтөр тывыскан. Төлөөлөр хөй саныг чагаалар база алган.

Лос-Анжелос Ирвинг Бенештиң төлөөлерин удурутучузуна болунуң чагаанында бижип турары болза: «Америка улус скелдер-биле тайбың чурттаарын болгаш чагай найыраалдык ажил-ишчи харылааларын күзеп турар...», америк улус «Сталиград чанынга өлгөн димид маалымдарын утпаан» дөсөрүн айткан, чагаанын доош тура Бенеш АКШ-та эки сеткил-сагышты кижилерин мурундан совет төлөөлерин кезигүүнере эң эки күдөө-йөрөөди илереткен. Муруну Калифорниядан эртем тран-чүтүгүн болгаш хостуг мержежилер чөвүлели совет төлөөлерин Калифорнияга келгенин байыр чедирген телеграмма чоруткан. Телеграммала бижип турары болза: «Силерниң бисте келгениңер бистин чурттары-ның аразына калабак культура солчуушкунуңа кедир дөсөринге илептер түр бис». Совет кижилерге байыр чедиршиканын дамышын бөзрин илзөөп ач салдырмаа хөй саныг чагаалар көдээ ажил-агыт ажилдачыларыңдан — мексиканардан, Калифорнияда чурттап турар яны-бүрү националдарың төлөөлекчилеринден алынган.

НЬЮ-ЙОРК. АКШ-та июль 16-дан эгелд чоруп турар совет көдээ ажил-агыт төлөөлери чуртун эң кол көдээ ажил-агыт районнарыңа боттарың чорукунуң доошуп турар. АКШ биле ССРЭ аразына көдээ ажил-агыт төлөөлерин солчурунун инициативаны үндүргөн «Демокс реджистер» солуң парламентин турар Айова штатка төлөөлөр 12 хүл болган. Ол штат АКШ-тын көдээ ажил-агыт районнары-биле иштиңде эң кол чери эжелеп турар болгаш чурттуң «кукурузалык төвү» деп санатынар. Кукураза бүдүр талазы-биле ол бири чери (штатта ону 4,5 миллион хире га чери тарып турар), сула болгаш соя тарып өстүрер талазы-биле ийги чери эжелеп турар. Мал ченин калабак албешкин штаттын девискээринге 10 миллион ажык хаваннарын болгаш 60

миллион хире мыйыстыг бода малды азыраар арганы берип турар. Айова кукурузалык гибридик сорттарынын нештерөөн чери ден санатынын турар, штаттын девискээринде ол үнелик мал чени культураның белик дүжүтүү сорттары эстүрүп турар алзэн каш ажил-агыт черлери бар. Төлөөлөр штатка элзэн каш кукураза, мал болгаш куш өстүрер фермаларын көргөн. Эймс хоорайда штаттың көдээ ажил-агыт колледжы-биле дегереней танымшак, ийди эртем-шиңчиледик ажилдары кылды турарына онза кичөөнгейи салган.

Кымылатас, кукураза, сула болгаш чулукут мал чемгерин бүдүрер талазы-биле чуртта бири черлерин бирөөннге эжелеп турар Небраска штатка төлөөлөр элзеп каш улуг мал фермаларына, куш фермазына чоран болгаш тарылга шөлдерин сугуттар яны-бүрү машиналарың ажилы-биле, а о йшкаш үр алышкындан хөрүнүн камгалаарың методтары-биле танышкан.

Дөлгөм хову шөлдөр хөй саныг мыйыстыг бода малды (3 миллион ажык баш саныг) өстүреринге арганы берип турар Дакота штатка төлөөлөр элзеп каш фермаларын көргөн болгаш яны-бүрү көдээ ажил-агыт машиналарың ажилдарын хайгааран көргөн. Анаа онза кичөөнгей тараз культуруларын анылап ажаап алырың методунче салдыган.

Байынтик штатка—америк хөй ажилың төп черлеринин бирөөннге төлөөлөр улуг мал ажилы-биле; Миннесота штатка сула болгаш йен бүдүргүчүлериң ажилың түнелси-биле база сүт фермалары-биле танышкан.

Төлөөлөр бер болганга үнүш өстүрериниң, мал чемгериниң, хөрүн ажилдап кылгырың агротехниктиң аргалары болгаш методтары-биле, яны-бүрү көдээ ажил-агыт машиналарың болгаш механизмнериниң конструкцины база оларын ажилдап турары-биле, а Калифорния штатка сад болгаш виноград өстүрериниң методтары-биле дегереней танышкан.

Төлөөлериң чамдымы Иллиноис болгаш Миннесота штаттарда көдээ ажил-агыт машина тудуунуң улуг заводтарына чоран.

Америк фермерлер, эртемденер, ажилчынар болгаш ажил-херекчи кижилер төлөөлериң өөрүшкүлүг хүлээп ан турган. Чамдык пункттуларга төлөөлөрге алдар кылдып салгы плазатарын, хөй-ниити организацциялары болгаш чер-черин эргачкагаларың төлөөлекчилери хүдөөп алышкынар, дүштеки шайлаалар кылгылаан. Америк паралага төлөөлөрге улуг кичөөнгейи салып, чуртка оларның чоруп турганын дегереней бижип турган.

ВАШИНГТОН. АКШ-тың чер ажилың миниистри Э. Т. Бенсонунуң чалаанын ёзуугар совет көдээ ажил-агыт төлөөлери август 22-де АКШ-тың чер ажилың министрствозунга чоран. Төлөөлериң баштыңы, ССРЭ-нің Көдээ ажил-агыт министрлик бири ораалачыны В. В. Мацкевич Э. Т. Бенсон-биле беседа кылды, анаа төлөөлериң АКШ-га чоруп келгенин түнелдерин үндүргөн.

В. В. Мацкевич төлөөлериң бүгү составын министрлик укурштырганың оон дарың, олар балүк-балүк болуп алгаш, министрствозун кидилтер удурутучулары-биле чугаалашкан. Оон соонда эртенги шайлаа болган, анаа төлөөлериң кезигүүнерең болгаш Э. Т. Бенсондан аңды чөр ажилың министрствозунуң болгаш күрүнө департаменттериниң удурутү төлөөлекчилери база өзүртүшкөн.

Эртенги шайлаага Э. Т. Бенсон допчу үстүп чугаалаан. Совет төлөөлериң келгени совет болгаш америк улустарың аразыңа кайы-вайызын билчир чорукту

улам инай бижылаарың хөрөңгө, а о йшкаш ССРЭ-нің болгаш АКШ-тың аразыңа төлөөлөр аргыжымшыкы улам инай калыптарыңа бараан болуп дөсөринге иделелин эд илереттөөн.

В. В. Мацкевич хары сөс чугаалаан, төлөөлөрге көргүскөн деталиче болгаш чуртту оларын эргилерин кайгамчык организацаны дөш АКШ-тың чер ажилың министрствозунга болгаш күрүнө департаменттеринге чуреттик ханышканы өөрү четиригин төлөөлериң мурунун илереттөөн. Төлөөлөр болза, америк көдээ ажил-агыт чедиршиктерин өөренип сорулагы салган турган деп В. В. Мацкевич чугаалаан. Шыман-ла хөй-хөй эл чүдүлериң көрүдүс, бистин чурттувуста илалыңга көдээ ажил-агытын улам инай кезигүүнерең калабак программаның бичандырып турда, ону ССРЭ-нің көдээ ажил-агытыңа ажилдап болур. ССРЭ-нің көдээ ажил-агыт ам чаа кедүрүшкүндө турар деп чүвени Мацкевич алаал депмедгелзэн. Чурттуң илалыңга-даа, дашткыга-даа алдынан дуржулганын, база АКШ-та бар дуржулганың-даа калаба-биле ажилдары совет көдээ ажил-агытын улам инай кезигүүнерең болгаш кедүрүшкүнүң дүрделдир дөсөринге бугага эд илереттөөн.

Төлөөлөр болза, АКШ-га бүгү дегерейлик чаа байдалың үзеңде келгенин Мацкевич демдетзэн. Тайбыңче улустарың дүрү ёзуугар күдээ-чүтүкү, чурттап аразыңа харылааларың эвалдиргенин этеңи салган Женева чөвүлел хуралының угаал-болы бистин келишикениңе илгени берген болгаш оңу улуг чегер-биле хөй-ниитиниң характерыг болурганд деп о медгелзэн. Бистер хөй-хөй америкалар-биле ужрамың, совет кижилериң амыдыралың дугайыңда оларын хөй саныг айтырылларыңа харылаагымыс. Бистин чурттарымың аразыңа тайбың харылаа байдалдарың хөгжүдериң эргок чугулааның дугайыңа дөсөри министрлик медегалдың байыр чедирер өөрүшкүлүг болдуус деп Мацкевич түнелде чугалаан. В. В. Мацкевич төлөөлериң мурундан чер ажилың миниистри Э. Т. Бенсона белек туудуска болгаш Совет Эвилелиңге келир дугайтың чалаалың анаа дамыдып берген.

АКШ-тың чер ажилың министрствозунга болгаш эртенги шайлаалың оонда төлөөлериң кезигүүнери ССРЭ-нің АКШ-та херектеринге түр бугүретириг С. Р. Стригазович болгаш ССРЭ-нің Вашингтонда элчин черини өскө-даа төлөөлекчилеринге үдөш алган, Джордж Вашингтонуң Маунт-Вернонда музей-имени эвиге чоран, балүк америк маалымдар болгаш паралага төлөөлекчилери одуржуп турда, В. В. Мацкевич болгаш көдээ ажил-агыт эртемнерин доктору профессор Б. Р. Соколов АКШ-тың баштайгы президентиң хөрөңгө чечек салганнар.

Август 22-нің кезезинде ССРЭ-нің Вашингтонда элчин черинге совет көдээ ажил-агыт төлөөлериң алдары дөш улуг хүдөөп алышкыны болган. Хүдөөп алышкыны АКШ-тың чер ажилың миниистри Э. Т. Бенсон болгаш оң ораалачылары, чер ажилың министрствозунуң өрү дүжүлгелер дүжүмдери, АКШ-тың күрүнө департаменттериниң төлөөлекчилери, дипломаттык чоруктуң кезигүүнери, америк эртем, сан-хөө болгаш салгы бөдүктериниң төлөөлекчилери, фермерлер, информация агентилдериниң, журналдарың болгаш солуннарың корреспондентилери одурушкан. Хүдөөп алышкыны чагай найыраалдыг байдалда эрткиен.

Төлөөлөр август 25-те Нью-Йорктан Канадага жуудуп үнүшкөн. (СЭТА).

Армияның санын кызырар дугайында Чехословакияның чазаанын шиитпири

ПРАГА. Чехословакияның телераграф агентиллиниң дымнакканын ёзуугар алдыра, Чехословак Республикасыңа чазза 1955 чылдың август 24-те болган бөдүрүчү хуралыңа дараамыңдагы шиитпири хүдөөп алган.

Чехословак Республикасыңа чазза дөрт күрүнелериң чазактар баштыңарыңың Женева чөвүлел хуралыңың түнелдери болгаш сөөгү үеңчү улам инайгы фактылары дегелей байдалын чогуруу-биле ажилдиргени илгич бергенин болгаш берип турарын барымдалаан, база улустар армияны дүжүктүү чоруктарын улам инай көшкүлүрүң болгаш күрүнө армияңа бугүретири чорукту доктадып тургузарың эрге-ажытарын кичөөнгей алган, чехословак армияның сентябрда 34 муң кижин 1955 чылдың декабрь 28-ке чедир кызырар деп шиитпири хүдөөп алган. (СЭТА).

Индияда национализация планнары

НЬЮ-ЙОРК. Ассошиейтед Пресс агентиллиниң корреспондентилериң Делиден дымнакканын ёзуугар алдыра, Индияның бүдүрүгө херектериниң миниистри Редди Индияның чазза хөмүр даш шахтаарын национализация дугайында хөй төлөөлелин көрүп турар деп парламентке медегалзэн. (СЭТА).

Англи-кыдат найыраал ниитилелин медеглели

ЛОНДОН. Англи-кыдат найыраал ниитилели БНО-да бүгү доктаамал төлөөлериң баштыңарыңа медегал чорудуп, Кыдат Улус Республикасыңа БНО-да эргелери сонгаарадышкы чокка калап тургузарын кыйгырган.

Медегалде чугалаан турары болза: «Кыдаттың БНО-да төлөөлекчиңиң чөг Кыдатшаңа Нациялар Организаццияны эт-алдарын ажак баксырадыгыңа чедир келгени маргалдаа чок болгаш ниитиле билиңгир...»

Кытышкан Нациялар Организацциянда чүтлө чангыс таарымчалыг уламышкыны бар, а малаылаарга—Кыдаттың Улустун Төп чаззанын төлөөлекчиин сонгаарадышкы чокка хүдөөп алды болур. БНО-нуң ассамблеясының эдчегил сессиясының азыткышымың БНО-нуң эт-алдарын бедикте дег таарымчалыг таварылга болуру билиңгир». (СЭТА).

Индонезияда байдал

ДЖАКАРТА. Индонези паралага чуртун иштинги политиктиң байдалыңа улуг кичөөнгейи салышкан.

Националдык улустуң партияны мурунда өстиди миниистри турган Гонгдуку-сюну хорутташкындан хостар деп негедгелдик чагааны премьер-министр Харахал чорутушканы солуннар дымнактан. Бир өсөс ол айттырың эң чоекку үдө шиитпирлетимес болза, партия кабинеттен бөдунү министрлерниң дедир кыйгыртыр деп оң чагаала чугалаан. Националдык улустуң партияны чаа кабинетте орук харылааны болгаш аграр херектериниң министрлери эрге-дужаалдары эзеп турары билиңгир болгай.

ДЖАКАРТА. Солуннарың дымнакканын ёзуугар алдыра, индонези парламент август 25-тен эгелзеп кынкудулар. Парламентиниң баштайгы хуралын сентябрь 2-де азы 3-те чорудар дөш.

Харахалтың кабинети оон амгы составыңа тургаш, парламент кезигүүнериң мурунга чазак программаны килер хөмү чок деп чүвени айыттышкан, пардалганын яны-бүрү органыры кабинетте парламентке хөй нурууну ам шылаас деп айтып турар. Харахалтың кабинети болунуң хемчеглерин парламентиң чүдүдүгүнүңүчү чокка чорудуп турар деп «Верта Индонезиа» солун бижээн. (СЭТА).

СУДУН ЗАЛЫНДАН

Бил-Хем районунуң үнүшкүнүг улус суду моон мурунда шииттирип чоран, сөөгү үдө доктаамал өсөс ажилдап, чурттап турган черлеринге үрдүктү ара-хымсы хандып, хулиган херек үүгөдө, уруг азыралы төлөвэй келген, Хатың стуруну чурттакчы П. М. Суваловту хөрөөн түрү шииткен.

Судан Халын суурин чурттакчыларың негедгелди ёзуугар П. М. Суваловту хулиган хөрөөн буюруттап, 3 чылда эдиң чазар күш-ажыл лагеринге хорудышкан, хөрөөн эрттирген соонда 2 чылда шөлдүр деп шииткен. И. ПЕТУХОВ.

Редакторунуң ораалачыны Т. С. ТАЛГАНЧИ.

Атомнуг энергияны тайбың ажылаар талазы-биле улустар аразыңың конференциязының киржикчилериниң Англияда чед бергени

ЛОНДОН. Атомнуг энергияны тайбың ажылаар талазы-биле улустар аразыңың эртем-техниктик конференцияның киржикчилериң болуп турар, о конференцияның үзеңде санаал-оонадарың болгаш дуржулаганың көчүгү солун, ажилың солчуушкуну болгулаас» деп медгелзэн.

Аалчылар аңгы-аңгы бөлүктөр кылдыр үстүп алган, атомнуг реакторларын болгаш синхроциклотронун ажылы-биле, хи-

рофт аалчыларга байыр чедирп тургаш, бо келишик болза «Женевага эртемденериниң кызымаккай ажилыңын үр-түдүңдөң доошуганы болуп турар, о конференцияның үзеңде санаал-оонадарың болгаш дуржулаганың көчүгү солун, ажилың солчуушкуну болгулаас» деп медгелзэн.